

Zasavski TEDNIK

Štev. 45

TRBOVLJE, 2. NOVEMBRA 1957

Leto X

7 dni
po svetu

40 LET OKTOBRA

Te dni je bil na Poljskem deseti plenem CK Združene delavske partije Poljske. Značilnost desetega plenuma je zlasti v tem, ker nakazuje nadaljnje družbeno in politično življenje Poljske. Prvi sekretar Gomułka je ob koncu plenuma poudaril, da enotnost poljske partije zadeva na znanstveni ovir in je skrajni čas, da se odloži balasta, ki jo veže. To pomeni, da je Poljska odločena uresničiti začetno pot.

Tudi Molletu je spodletelo

23. poveljna vladna kriza v Franciji se nadaljuje. Predsednik republike Coty se ni našel moza, ki bi uspel sestaviti vladni kabinet. Zadnji je bil te dni na vrsti Guy Mollet, ki pa ga je skupščina zavrnila. Njegov program v bistvu ni bil nič novega, še posebno glede Alžira in plač. Glede Alžira je vztrajal, naj velja vladna deklaracija z dne 9. januarja, ki govori o brezpogojni kapitulaciji upornikov, plač pa po njegovem ni moč povečati, ker bi to privedlo do inflacije. Morda je to še bolj podžgalo francosko delavstvo, ki masovno stavka.

Zamenjava Žukova

Ves svet je oni dan presemetila vest, da je bil odstavljen s položaja obrambnega ministra Sovjetske zveze maršal Žukov. Zamenjal ga je maršal Malinovski, zmagovalac pri Stalingradu. Težko je reči kaj določnega, ker je znano, da je bil maršal Žukov rehabilitiran šele po XX. kongresu sovjetske partije. Seveda se je v svetu vzdignil val ugibanj o nadaljnjih sovjetskih zunanji politiki. Sicer pa bomo videli, kaj je sovjetsko vladno vodilo pri tej zamenjavi.

Nov sovjetski predlog

Predlog Sovjetske zveze Združenim narodom, da bi ukinitelj dosedanj razorožitveni komisiji in uvedli namesto nje stalno komisijo za razorožitve pri zahodnih deželah, ni nalezl na ugoden odmev. Sovjetski predlog pravi med drugim tudi to, da dolgoletno razpravljanje o razorožitvenem problemu ni dalo zaželenih rezultatov in da pri delu tega pododbora sodeluje premalo držav.

Resen položaj na Srednjem vzhodu

Generalna skupščina OZN se je ta teden že tretjič sešla in obravnavala široko pritožbo o grožnji zoper njeno varnost od strani Turčije. Na tej seji je povzel besedo tudi naš delegat dr. Jože Brilej, ki je poudaril, da je prav lahko rožljati z orožjem, položaj na Srednjem vzhodu pa je zelo resen in mora OZN v tem smislu položaj na Srednjem vzhodu tudi obravnavati. Naš delegat je dejal, da mora OZN pravočasno zadržati nevarne tendence in iti v plodovitejšo smer.

Nehru na mednarodni konferenci RK

V New Delhiju je bila ta teden mednarodna konferenca Rdečega križa, kateri je prisostvovalo okoli 400 delegatov z vseh dežel sveta.

Na konferenci je govoril tudi predsednik Nehru, ki je opozoril konferenco na pereče mednarodne probleme. Rdeči križ mora zato igrati vlogo mostu med razdvojenimi nasprotniki v sedanjih hladni vojni in prispevati k razvijanju spravljenosti ter k izkoreninjenju mrznje in bojazni, ki tirata narode v vojno.

VREME

Med 3. in 4. novembrom porovno padavine z ohladjitvijo. Zatem vse do konca tedna suho vreme, sprva hladno, nato pa dostopno topleje.

Te dni se milijoni delav-
nih ljudi spominjajo dogodka,
ki je bil pred 40 leti ogrom-
nega pomena za razvoj delav-
skega gibanja — obletnice
oktobrske socialistične revolu-
cije v Rusiji. Se prav posebno
pa se spominja velikih oktobr-
skih dogodkov v Rusiji naš
delavski razred, naš proletar-
iat, naše jugoslovansko ljud-
stvo, saj drugače niti biti ne
more. Jugoslovanski delavski
razred, ki je začel svojo re-
volucijo, je črpal svoje moči
iz bogate zakladnice izkušenj
oktobrske revolucije, izkušenj
marksizma-leninizma in z le-
ninskimi gesli zmagovito kon-
čal svoj dokončen osvobodilni
boj.

Ko se danes iz naših go-
vorniških odrov razlega od-
krita, klena, jasna delavska
beseda o pomenu Oktobra, se
dobro zavedamo, da smo tudi
mi uresničili Leninovo zami-
sel, in lepo nam je pri srcu,
ko uresničujemo zamisli ene-
ga največjih delavskih vodi-
teljev sveta — Lenina. Ne
moremo si kaj, da se v teh
spominskih dneh ne spomni-
mo naše lastne prehojene po-
ti. Ustavljamo se ob dogo-
dkih pred mnogimi desetletji
in naša misel hiti dalje, v čas,
ko smo tako rekoč poloročki začeli
ustvarjati bodočo socialistično
državo, deželo svobode in so-
bodorljubnih ljudi. Tu pa tam
naša misel za hip obstane, pa
jo večletok dogodkov znova po-
žene naprej. Spominimo se kaj
vse smo morali pretrpeti, in
koliko doživeti, da smo ures-
ničili genijske misli velikega
Lenina. Pa spet pomislimo na
krivice, ki so nam jih priza-
dejali tisti neposredni dediči
oktobrske revolucije, od kate-
rih smo pričakovali največ
pomoči in prijateljskih nasve-
tov.

Vse to je za nami. Zdaj smo

prepričani, da se staro ne mo-
re ponoviti. Priča smo nad vse
pomembnim dogodkom v brat-
ski Sovjetski zvezi, in spet

Lenin — učitelj svetovnega proletariata

nam kri bolj živo poteče, ker
smo prepričani, da je tam
zmagala napredna in v prvi
vrsti oktobrska miselnost.

Danes lahko poredimo, da so
oktobrske tradicije živele v
vsem našem snovanju, v vsem
našem početju, in ni nam žal
niti naporov niti žrtvi, ki smo
jih, in jih še bomo doprinesli
za našo pravično stvar, za
stvar idej oktobrske revolucije.

je. Mi smo prepričani, da od-
piramo razvoju socializma lep-
še, svetlejšo perspektivo, in
prav zategadelj bomo s prav

vedel, da delavskega razreda
ni moč ukaniti, ker je v njem
toliko zdravih in naprednih
sil, da jih ne more uničiti no-
bena reakcionarna sila. Nič
čudnega, če smo mi, jugoslo-
vanski delavci globoko hvaležni
za vse njegovo velikansko
delo, ki ga je opravil za bla-
ginjo vsega človeštva. Njegov
lik nam bo venomer kašipot,
kadar koli bomo v zagati ali v
težavah. In spet smo prepri-
čani, da se mi bomo na ta na-
čin najlepše in najbolje od-
dožili, če sploh lahko rečemo
oddožili.

Posavska nedelja

V ZNAMENJU VOLITEV IN OBČINSKEGA PRAZNIKA V BREŽICAH

Brežice so praznovalle hkrati
z volitvami v zboru proizvajal-
cev kmetijske skupine tudi svoj
vsakoletni občinski praznik —
28. oktober.

Ko smo se v prvih dopoldan-
skih urah pripeljali v mesto,
nas je pozdravilo na desetine
zastav in živahnost na voliščih.
Z občinske volilne komisije
so že kmalu potem ko so se od-
prla vrata volišča, sporočili v
Trbovlje prve volilne novice.

Šest volilnih enot je opravi-
lo svojo dolžnost.

NOV OTROŠKI VRTEC

Občinski praznovanje se je
tokrat začelo 24. oktobra z oti-
vritvijo vinske razstave in poku-
sno vin v starem kinu. Tega
dne zvečer je bil tudi uspeh
koncert trboveljskih »Slavčkov«.

V petek je bil v središču
mesta slovesno odprt novi otro-
ški vrtec in v soboto »Dom
družbenih organizacij«, hkrati s
slavnostjo občinskega odbora
SZDL in slovesno akademijo v
Prosvetnem domu. V nedeljo so
bile še zanimive motorne dirke,
v ponedeljek pa slavnostna
predstava Hofmanovega gledali-
skega dela »Življenje zmaguje«.

SOBOTNE IN NEDELJSKE VOLITVE V OBČINSKE
ZBORE PROIZVAJALCEV

Še dve zmagi

Prejšnjo soboto je volilo v našem okraju skupno 20.245
proizvajalcev, skupni volilni odstotek pa znaša 94,7. —
V nedeljo je volilo 12.459 kmetijskih proizvajalcev, skupni
odstotek pa je dosegel 92,8%.

Tudi tokrat smo obiskali mnogo zasavskih volišč, v
soboto in nedeljo, in ponovno ugotovili, da se naši pro-
izvajalci zavedajo velike važnosti delovanja občinskih
zborov proizvajalcev.

Kot pretelo nedeljo, tako so bila tudi to soboto in
nedeljo volišča slovesno okrašena, volilna razgibanost pa
tolikšna, da ni prav nič čudnega, če so nam marsikje
hiteli zatrjevati, da bo volilna udeležba še lepša kot v
občinskih zbore.

Zdaj smo torej izvolili nove občinske ljudske odbore.
Prve dni prihodnjega meseca se bodo odborniki sešli in
na prvi seji izvolili še odbornike za okrajni odbor in
okrajni zbor proizvajalcev. Po tej prvi nalogi pa se za-
čenja redno delo občinskih ljudskih odborov in našega
okrajnega ljudskega odbora. Povsem razumljivo je — to
smo zapisali že pred volitvami — da bodo imeli novo-
izvoljeni občinski ljudski odbori že kar takoj polne roke
dela. Zbori volivcev, mnogi sestanki, konference, posve-
tovanja in dogovori v naših množičnih in drugih organi-
zacijah so dali dragocene napotke za vsestransko delo
ljudskih odborov. Zdaj imamo tako rekoč popolno analizo
vseh naših problemov najsi bo s tega ali onega področja.
Velja torej kar najbolj skrbno proučiti vsa ta kopic
vprašanj in jih začeti zadovoljivo reševati.

Ni dvoma, da to delo ne bo lahko. Volivci so v pred-
volilni kampanji jasno in odkrito povedali, kaj jih tare,
kaj moramo prvenstveno rešiti in kaj lahko še odložimo.
Ze sedaj pa smemo reči, da bodo naloge občinskih
ljudskih odborov ne bodo majhne, niti lahke. In volivci
upravičeno pričakujejo, da njihove želje, še bolj potrebe,
ne bodo ostale zgolj v zapisnikih, marveč da jih bodo
tisti ljudje, katerim so izrekli zaupanje tudi, kolikor
bo v njihovi moči, zadovoljivo rešili.

V prvih tednih bomo v vsaki naši občini določili
tudi odbornike občinskih svetov. Kakaj bodo imeli tudi
sveti, kot doslej, nezmanjšano vlogo, in ponovno moramo
poudariti, da bo od njihovega dobrega delovanja odvisna
marsikatera zadovoljiva rešitev tega ali onega vprašanja.

Končno izražamo samo misli volivcev, če ob zaključku
zapisemo, da želimo novovoljenim občinskim odborni-
kom kar največ uspehov pri njihovem delu za razcvet
naše socialistične skupnosti.

BIZELJSKO
MED NAJBOLJŠIMI

Med brežičkimi kraji, ki so
imeli v dopoldanskih urah naj-
boljšo volilno udeležbo je bilo
Bizeljsko. Pa tudi drugod ni
slabo kazalo. Povsod, koder smo
tega dne vozili, smo srečali
prazne oblečene ljudi, ki so od-
hajali z volišč.

Kmalu popoldne so druga za
drugim prihajali zaključna po-
ročila iz vasi.

VESELJE
V VIDMU-KRŠKEM

Tudi videmsko-kraška občina
se je od zadnje nedelje močno
popravila. Volilna udeležba je
bila dobra celo tam, kjer go
najmanj pričakovali.

Lahko verjamemo, da so bili
tega vsi v občinski volilni ko-
misiji na moč veseli.

RAZGOVOR NA VIDMU

Na Vidmu smo poslušali An-
dreja Cebularja, ki je bil v so-
boto izvoljen v industrijski
skupini zbora proizvajalcev.

Po njegovem mnenju bo »ena
glavnih in najpomembnejših
nalog« novega občinskega zbora

Začetek občnih zborov
v Zagorju

Prejšnji teden so se v Za-
gorju začeli občni zbori sindi-
katskih podjetij. Videti je,
da se posamezne podružni-
ce, zlasti rudniške, imele tudi v
tem tekočem obdobju precej-
nje delovne uspehe. Tako so
tudi ugotovili na zadnjem ob-
čnem zboru sindikalne podružni-
ce Strojnega obrata rudnika
Zagorja, ki je bil v Potišni-
škem domu na Izakah. Prihod-
nje dni bodo zborovale tudi
ostale rudniške sindikalne po-
družnice.

OB 40-LETNICI OKTOBRSE REVOLUCIJE

Leninovo slovo od Moskve

Z velikim vznemirjenjem so de-
lavci in široke ljudske množice
spremljale Leninovo bolezen.

Devetnajstega oktobra 1923 je Le-
nin, ko je odšel na sprehod, nepri-
čakovano za njegove spremljevalce
naročil šoferja, naj ga odpelje v Mo-
skvo.

V naslednjem ponatiskujemo, ka-
ko V. Rukavičnikov, ki je bil takrat
bolničar in je imel dnevno službo
pri Leninu, opisuje to potovanje.

»Marija Iljična kašljavo reče: »Vo-
lodja, ne bode te pustili v Kremelj.
Nimaš propustnice...« Toda Vladimir
Iljič zahteva, da ga peljemo v
Moskvo. In glej — tu se odpira kra-
sen pogled na Moskvo. Vladimir
Iljič je navdušen. Ne more več se-
diti mirno na svojem mestu in za-
hteva, da vozimo hitreje.

Kremelj. Stražar pregleda naše
propustnice. Iljič je sedel zleknen v
koku avtomobila. Stražar se nagne
bliže, da pogleda potnika, ki ni po-
kazal propustnice. Videl ga je in —
odskočil. Na njegovem obrazu se je
zrcalila začudenost, veselje in na-
vdušenost — končno je prispel tisti,
ki smo nanj tako dolgo čakali.

Iljič se lokavo smeje Mariji Ilji-
nični. V njegovem smehu je brala:
In ti si trdila, da me ne bode pre-
pustili!

Ko je Vladimir Iljič prispel v
Kremelj, je odšel v svoje stanovanje,
nato pa se je vrnil v sejno dvorano
Sovnarkoma, odprl vrata, postal ne-
koliko, se razgledal naokrog in v
knjižnici izbral nekaj knjig... Za-
tem je Vladimir Iljič odšel na dvo-
rišče Kremlja, sedel v avto, se od-
peljal na Vserusko poljedelsko raz-
stavo in se vrnil v Gorke. Potova-
nje je trajalo dve uri.

To je bilo poslednje potovanje Le-
nina v Moskvo. Celo potovanje je
kazalo, da se Vladimir Iljič poslavlja
od Moskve.

Drugega septembra 1923 je Lenina

obiskala v Gorkih petčlanska dele-
gacija delavcev Gluhovske tovarne.
Ti so prinesli Leninu petnajst vi-
snjih dreves za vrt kraj njegove
hišice v Gorkih. V svojem pismu so
delavci pisali: ... ko jih boste spet
posadili v Vašem vrtu, Vam bodo
višnje najbrž povrnilo zdravje.

Delegacija so odpeljali v sprejem-
no sobo. Odprla so se vrata in vsto-
pil je z nasmehom Iljič, kakor vedno
s svojo kapo, s katero so ga toliko-
krat videli. Ko se je približal de-
lavcem, je z levico snel kapo, jo
prestavil v desno roko, nato pa jih

je pozdravil z levico. Med delavci se
je zaislišalo hipanje...

Ko so tu ostali pet minut, so se
delegati poslovili in se vsi objeli z
Leninom.

Zadnji se je poslovil od njega to-
varš Kuznjecov, šestdesetletni de-
lavec. Dolgo sta se držala objeta. In
stari Kuznjecov je ponavljal ves
solzen: Jaz sem kovaški delavec,
Vladimir Iljič, jaz sem kovač. Mi
bomo skovali vse, kar si naročil!

Skoro s silo so ga odtrgali od
Iljiča.

Ko je ostal spet sam, je Lenin do
dveh ponoči bral in ponavljal pismo
gluhovskih delavcev.

To je bilo poslednje srečanje de-
lavcev s svojim vodjem.

Dan in noč so se zadrževali kraj
postelje Lenina njegovi najbližji.

Nadežda Konstantinovna Krupskaja
je napisala:

»Poslednji meseci Iljičevega živ-
ljenja. Po njegovem naročilu sem
mu brala beletristiko, po navadi
zvečer. Brala sem mu Ščadrina, bra-
la »Moje univerze« od Gorkega. Bra-
la sem mu včasih stihe, on pa je za-
mišljeno gledal skozi okno sonce, ki
je zahajalo. Spominjam se stihov,
ki so se končali z besedami: »Nikoli,
nikoli ne bodo komunarji postali
sužnji.«

Bereš in kakor da kot prisegaš
ponavljaj Iljiču: Nikoli, nikoli ne
bomo dali niti ene pridobitve revo-
lucije...

Dva dni pred njegovo smrtjo sem
mu brala povest Jacka Londona —
ta knjiga je še sedaj na mizi v nje-
govi sobi — »Ljubzen do življenja«.
Iljič je bila povest izredno všeč.

In 21. januarja 1924 ob 6.50 je iz-
dihnil Vladimir Iljič Lenin.

Posebna novost z Izlake

Če ste bili v teh dneh na Izlakeh, ste lahko ugotovili, da se jesen naglo poslovlja. Tudi v Počitniškem domu je domalega zamrlo vsako življenje in se tihi redki gostje, ki pridejo na »pol decje«, hitro spijejo in odidejo. Ne ljubi se jim posejati v praznih prostorih.

Vendar na Izlakeh kljub pomladi jeseni niso križem rok. Tam pod kupolo nekaj delavcev hiti urejati zaprti kopalnice. Če bo šlo vse po sreči in če bo dovolj sredstev, bodo do 29. novembra — dneva republike uredili zaprti kopalnice in nemara se bomo lahko zares kopali.

Kopalnice sicer ne bo obsežnih, vendar bo na voljo manjšim skupinam ljubiteljev vodnega športa. In zagotovo jih bo pričakovalo, da Izlake ne bodo niti pozimi samevale.

(v)

Ob dnevu mrtvih, smo širom po Zasavju počastili spomin padlih za našo trajno osvoboditev. Obiskali smo grobove naših dragih borcev, in naša misel je pohitela v čas, ko so se skupaj z nami veselili življenja. Spomnili pa se bomo vseh neznanih grobov, v katerih so našli zadnji počitek naši borci.

Aktivi mladih zadružnikov pred novimi nalogami

Kmečka mladina, ki je organizirana v aktivih mladih zadružnikov, postaja pri modernizaciji kmetijstva in splošni preobrazbi vasi vedno večjega pomena. V letu in pol, odkar v okraju obstajajo AMZ pri kmetijskih zadrugah, je dosegla mladina zlasti na področju pokusništva in strokovnega izobraževanja že prave uspehe. O vsem tem je razpravljala tudi okrajni odbor AMZ na zadnji seji. Na osnovi izkušenj doseganega dela in ob upoštevanju težajev zadruženja je bilo težišče razprave usmerjeno na reševanje vprašanj, kako izboljšati način in obliko dela aktivov mladih zadružnikov pri kmetijskih zadrugah.

Zaradi važnosti razprave in okvirne enotnosti bodočega dela seznanjamo bralce z nekaterimi zaključki in sklepi okrajnega odbora AMZ.

Zadružna mladina — organizator sodobne kmetijske blagovne proizvodnje

Nedvomno je bila v začetni dobi delovanja AMZ zelo umestna in pravilna težnja mladih, ki se bodo zlasti zrcalile v ceneni blagovni proizvodnji. V ta namen je potrebno prvenstveno uporabiti zemljišča, ki so last splošnega ljudskega premoženja in ta izkoristiti v tiste namene, ki zanje najbolj ustrezajo (obnova intenzivnih nasadov vseh vrst sadja, vinogradov, zasaditev jagodičevja in podobno).

Kopalnice sicer ne bo obsežnih, vendar bo na voljo manjšim skupinam ljubiteljev vodnega športa. In zagotovo jih bo pričakovalo, da Izlake ne bodo niti pozimi samevale.

Nagradno tekmovanje bo velika izpodbuda AMZ za bodoče delo

V zvezi z nakazanimi nalogami in v težnji, da bi prišla samoiniciativa in vsestranska aktivnost posameznih AMZ čim bolj do izraza, razpisuje okrajni odbor AMZ v ta namen nagradno tekmovanje. Tekmovali bodo vsi že obstoječi aktivji (17), razen tega na tudi tisti, ki bodo pri kmetijskih zadrugah ustanovljeni do 15. novembra 1957. Tekmovanje bo trajalo eno leto. In sicer od 15. oktobra 1957 do 15. oktobra 1958.

Skupni znesek, ki je določen za nagrade, znaša 150.000 din. Za najboljše aktivje so določene 3 nagrade, in sicer:

- I. nagrada 70.000 din
- II. nagrada 50.000 din
- III. nagrada 30.000 din

Pogoji, ki se pri tekmovanju postavljajo pred aktivne mladih zadružnikov, nudijo vsaki mladini široke možnosti dela na področju dviga kmetijske blagovne proizvodnje ter nakazujejo tudi določene naloge v pogledu kulturnega in strokovnega izobraževanja.

Razen že navedenih razlogov pri obnovi sadjarstva in uvajanju novih kultur bo morala mladina v bodoče tesneje sodelovati s kmetijskimi zadrugami. Aktivji mladih zadružnikov morajo postati organizatorji in nosilci aktivov za povečanje kmetijske proizvodnje. Istočasno pa tudi skrbeti, da se izboljša večji odkup kmetijskih pridelkov v zadrugah.

Prepričani smo, da bo kosanje med AMZ vzbudilo pri zadružni mladini veliko zanimanje za delo, zato z gotovostjo pričakujemo, da bodo aktivji mladih zadružnikov dosegli prihodnje leto kar največ uspehov pri splošnem dvigu kmetijskih proizvodov in pri razvoju zadružništva sploh.

-11-

Drobiž iz zagorskih vasi

Ceprev je bila zadnja nedelja po zagorskih vaseh v znamenju volitev, smo vendarle tu pa tam zvedeli kakšno novico, ki jo lahko danes posreduje našim bralcem.

O volitvah pa le moramo reči besedico, dve. Dobri, seve. Kajti zagorski zadružniki so se prejšnjo nedeljo resnično dobro izkazali. Vseposvodo, na vseh voliščih. Zanimivo je zlasti to, da so v marsikateri vasi zadružniki prej pohiteli na volišče oddati svoj glas za tega ali onega kandidata kot v samem Zagorju. Razumljivo, kajne? Kmetom po vaseh reg ni vseeno, kako bo novoizvoljeni občinski ljudski odbor reševal pereče probleme kmetijstva, ker od tega žive. V Zagorju pa se kmetije mimo obdelovanja svoje zemlje ukvarjajo z drugimi priložnostnimi deli, vozniki in temu podobno, in nič čudnega, če je njihovo zanimanje za občino nekoliko manjše. Tako nekako nam je povedal kmet Tomaž na nekem volišču. Seveda smo mu pritrdili.

Kot rečeno, so se zagorski zadružniki lepo izkazali. Po mnogih voliščih so končali volitve že v dopoldanskih urah, po 14. uri pa menda ni bilo odprtega niti enega volišča. Odbori so

odnesli volilni material na občino, se pravi, da so volitve zaključili.

V Sentočardu smo se največ pomenovali o svojem vodovodu. Tega res težko pričakujemo. Zatrjevali so nam, da jim bo voda pritekala v njihove domove že 29. novembra, torej na dan republike. Torej lepa in dolgo pričakovana pridobitev.

Na Milinšah so se zadružniki pohvalili o delu svoje zadruge. Saj je res, da pospeševalni odseki še niso postavili pike na i, res pa je tudi, da jim zadruga pomeni izpolnitev njihovih namenov, ki jih imajo v bližnji prihodnosti. Se eno željo so nam zaupali. Dejali so: »Ali ni sramota, da je naš ponos — Zadružni dom — še vedno v takšnem nedograjnem stanju, kot je bil pred leti? Se bolj tragično je, da propada, da razjeda zob časa lesene dele in zanesljivo uničuje naše skupno delo.« Pristavili so še, da bi potrebovali le nekaj sto tisočakov in pa program obnove kajpada. Nekateri so se celo pridruživši, da mora biti prihodnji pomlad dom obnovljen, se reče ometan in notranjost pobeljena in urejena. Evo prve prilike za njihovega odbornika v občinskem zboru proizvajalcev in občinskem zboru, da se

bosta izkazala in ostalim sotovarišem dokazala, da se v tej vasi dela škoda. Na Izlakeh so nam zadružniki razložili tole željo: »Radi bi, da bi zagorska Komunalna, seveda če lahko, najde kakšne tisočke in uredi čisto pred našo Mlekarno. Vse poletje se dviga s ceste grozen prah, ki ga zanaša naravnost v naš mlekarstni obrat. Kaj bi rekli potrošniki, če bi jim mi mešali v mleko prah? Vse poletje imamo sicer vrata dobro zaprta, pa prah še vseeno uhaša v notranjost. Upamo, da bo Komunalna, če bo mogla, le ustregla tej skromni želji in morda prihodnjo pomlad asfaltirala ta del cestišča. Saj ga ni veliko. Kakih petdeset do sto metrov.

V Cemešniku je prosvetna dvorana obnovljena. Zadružniki, zlasti mlajše, se spet veselijo gospodinskih in kuharskih tečajev. Nemara, vsaj tako pa so nam zatrjevali, pa se bodo zmenile tudi za kaka zdravstvena predavanja. Se to smo zvedeli v Cemešniku: na zidu gostilne visi tablica, na kateri piše: »Turistični informator«. Natakara pa le malo ve o turizmu, saj zadnjič ni mogla odgovoriti na turistično vprašanje nekega gosta. Morda jo bodo le poučili...

(v)

Koprivnica

Občinski volitve. — Volitve v občinski ljudski odbor so potekle pri nas v slovesnem vzdušju. Volilni volilni enot Koprivnica in Veliki dol so izvolili enega odbornika. Če v zgodnjih jutranjih urah so volivci prihajali pred lepo okrašeno volišče, ki je bilo v sli. Živahno so razpravljali o kandidatih in se tudi odločili. Volitev so se udeležili 100-odstotno. Največ glasov je dobil tov. Karel Godler. Samo nekaj let živi med nami, a si je svojo resnostjo in poštenostjo pridobil zaupanje vseh. Sam je zelo napreden kmetovalec, zato upamo, da bo deloval za napredek naših gospodarsko in kulturno zaostalih vasi.

Tov. Jurij Ban, bivši odbornik, ki je tudi kandidiral, je dobil nekaj glasov manj. Svoje dolžnosti je opravljal v splošno zadovoljstvo prebivalstva.

Sedaj v zimski sezoni, ko kmečko delo počiva, je čas, da se posvetimo splošni ljudski izobrazbi. Potrebno bi bilo organizirati gospodarska, kulturna in zdravstvena predavanja. Nujno pa je seveda, se pred vsakim sestankom ali predavanjem pravčasno obvestiti prebivalstvo.

Zlorabljanje soc. zavarovanja. — V vseh delih, ki jih beremo z rudnika Senovo, je čisto poudarjeno, da okoliki rudarji pogosteje bolujejo kot rudarji, ki stanujejo na rudniku. Četudi morda to drži, je treba upoštevati, da marsikateri rudar, ki stanuje zunaj na kmetiji, dnevno prebiva na delu in v njega po 10 in še več kilometrov. V poletnih mesecih mnogi uporabljajo za pot kolo, ki pa je lahko tudi vir za prehlad in bolezen. Jesensko deževje, zimski viharji in snežni zameti prav tako neugodno vplivajo na človeško in tudi rudarsko zdravje. Mnogi ne doživijo deževja, ki je za kmetije ali divj. premogni imajo doma samo toliko posestva, da ne prejemajo obročnega dodatka ali močno okrnjenega, ki ga dobivajo vsi rudarji, ki stanujejo na rudniku. Če morda vodstvo rudnika opazi izjeme, jih ne sme posploševati, ker se mnogi zavedni in pošteni rudarji iz okolice čutiljo prizadete.

-8-

KO SE JE ODPRELO VOLIŠČE V STROJNI TOVARNI

Sezona letošnjih sejmov še ni končana

IV. MEDNARODNI SEJEM RADIA IN TELEKOMUNIKACIJ V LJUBLJANI OD 7. DO 15. DECEMBRA

Mnogi so bili prepričani, da je letošnja sezona velikih mednarodnih sejmov že končana. Nekateri gospodarski listi so že objavili analizo letošnjih sejmov. Toda vsi ti so pogrešili. Pozabili so, da bo od 7. do 15. decembra letos še IV. mednarodni sejem radia in telekomunikacij v Ljubljani.

Mirno lahko ugotovimo, da je čas za ta sejem zelo posrečeno izbran, kajti doba dolgih zimskih večerov je pač najprimernejša, da si poličnost primerne kulturne zabave, razvedrila in tudi pouka ter novic iz vsega sveta s pomočjo radijskih sprejemnikov. Razen tega se pri nas vse bolj uveljavlja televizija, ki nam omogoča spremljanje raznih dogodkov, dramskih uprizoritev in športnih tekmovanj tudi z brezžičnim prenosom dogajanja v raznih delih sveta.

Pred nami je Novo leto in s tem kar primeren čas za novoletna darila, za poklone Dedka Mrza, in nič ne bo primernejšega, kakor so radijski ali celo televizijski sprejemniki. Mogo-

če bodo tudi kulturnoprosvedna društva, internati, razni zavodi, sanatoriji in podobno letos osvojili nakup: enega ali drugega sprejemnika. Na ljubljanskem sejmu bo bogata tovrstna izbira, saj bodo na tem sejmu sodelovali najvidnejši predstavniki tovrstne proizvodnje iz vsega sveta.

V tovarnah, velikih hotelih, šolah, v laboratorijih in podobno se vse bolj uveljavlja tudi elektronika kot pomočnik človeku. Tudi na tem področju opažamo vsako leto velik korak naprej. Zato bodo največji tehnični dosežki na področju praktične uporabe elektronike v razne namene prav tako pritegnili številne interese na ljubljanski sejmu radia, telekomunikacij in elektronike.

Seveda bodo na sejmu razstavljeni tudi razni aparati s področja telekomunikacij: slasti s področja telefonije, radijskih naprav itd. Vsekakor bo ta sejem zanimiv in poučen za vsakogar, saj bodo na samem sejmu vse te nove aparate tudi

pokazali v praktični uporabi.

Zlasti pa bodo tehnične pridobitve na tem področju zanimive za našo mladino, ki najbolj živahno in z zanimanjem spremlja razvoj tehnike na vseh področjih. Tako pričakujemo pritežitelj, kakor tudi domači in tuj razstavljavci na tem sejmu, da bodo imeli dovolj obiskovalcev, na tudi kupcev na tem letošnjem zadnjem sejmu.

Delovne nezgode v Zagorju

Na Rudniku v Zagorju so se pripetile sledeče nezgode: 1. Zvon Ravninar, roj. 1926 — s stečkom si je pokodoval desno nogo. — 2. Ivan Borštnar, roj. 1931 — čevlji vzljubljenega droga ga je udaril po hrbtu. — 3. Hasan Fikeković, roj. 1937 — pri izdelavi zagode se je usekal v palec leve roke. — 4. Miroslav Pendič, roj. 1938 — usekal se je v palec leve roke. — 5. Marjan Bokali, roj. 1929 — udaril se je na kazalec leve roke. — 6. Ivan Praznik, roj. 1936 — udaril se je v leva rebra. — 7. Ivan Povše, roj. 1923 — jamaški vozček mu je padel na desno stopalo. — 8. Jože Smrkolj, roj. 1924 — na poti v službo se je pokodoval. — 9. Ivan Rittenšek, roj. 1923 — pritisnilo ga je na kazalec desne roke. — 1. Franc Ostrožnik,

roj. 1938 — drobec skale mu je odletel v desno oko. — 11. Ignac Brvar, roj. 1932 — les mu je odletel v levo nogo. — 12. Dušan Lamut, roj. 1939 — poskodoval si je levo roko v zaplestju. — 13. Jože Bradica, roj. 1909 — na poti v službo je padel in se udaril na

IZ ZAGORJA

Spet režiserski tečaj. — Ljubitelje dramske dejavnosti bo nemara razveselila novica, da je občinski svet »Svobode« in prosvetnih društev sklenil letos nadaljevati z režiserskim tečajem. Znano je, da je bil tak tečaj predani in ga je obiskovalo precej mladih in starejših igralcev zagorskih kulturnoprosvednih društev. Predvideno je, da se bo tečaj začel 2. novembra, končal pa drugo leto marca oziroma aprila. Tečaj bo tudi tkrat vodil priznani slovenski igralec in pedagog tovariš Maks Furijan.

HRASTNIŠKI OBČINSKI LJUDSKI ODBOR JE MOČNO POMLAJEN

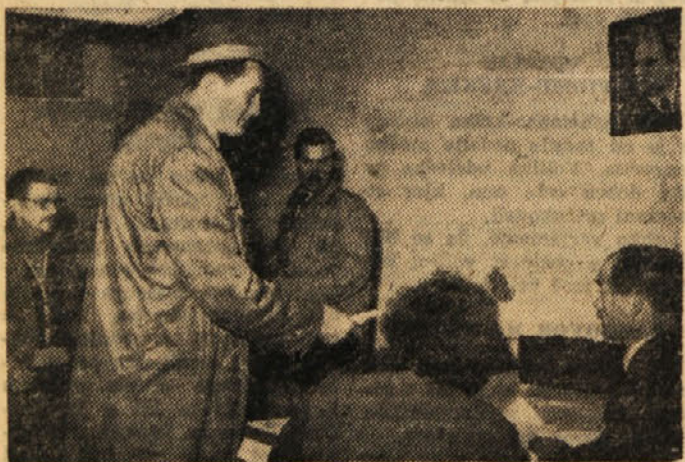
Kar presenetilo nas je, ko smo zvedeli, da je bilo ob nedavnih volitvah v hrastniški občinski zbor in zbor proizvajalcev izvoljenih kar osem mladih ljudi. Hrastniški volivci so torej glasovali za te mlade ljudi zavoljo tega, ker jim zaupajo, in ker vedo, da bo občinski ljudski odbor dobil z njimi dobre in poštene odbornike.

Na drugi strani pa je to vsekakor zaupnica mladinski organizaciji občine Hrastnik. Sodimo, da je s tem hrastniška mladinska organizacija pokazala, da živi in se zaveda svojih važnih nalog.

(v)

Občni zbor »Svobode«. Prihodnjo soboto bo v domu »Proletarca« združenje obeh zagorskih »Svobode«. Priprave so se začele že pred tremi meseci, in zdaj po obnem zboru se obeta, da bo združeno delavsko prosvetno društvo začelo s krepko zimsko dejavnostjo.

(v)

»Elektro« Trbovlje je med prvimi v občini opravilo volitve

HRASTNIŠKA KEMIČNA TOVARNA PRIPRAVLJA proizvodnjo polifosfatov

Polifosfati so bili pravzaprav odkriti že leta 1816. Ogromno in izredno vsestransko industrijsko uporabnost polifosfatov, zlasti v medicini in v gospodinjstvu pa je bila spoznana šele pred dobrimi dvajsetimi leti. Potemtakem lahko približno, da brez polifosfatov ne bi bil možen nesluten razvoj industrije sintetičnih, visoko učinkovitih pralnih sredstev, ki ohranjajo sposobnost penjenja tudi v najbolj trdih vodah, pa celo v morski vodi.

Osnovna lastnost, ki daje polifosfatom tako široko področje uporabnosti, in to predvsem v pralni in čistilni tehniki, je njihova možnost mehčanja trde vode, ki mnogim industrijam povzroča velike preglavice v proizvodnji, viša njene stroške in slabši kvaliteto proizvodov. Polifosfati imajo to lastnost, da pretvarjajo netopne železne soli in železne madeže v vodoopne spojine. Polifosfati razkuzujejo in ohranjajo hrano, zlasti meso in sir v svežem stanju. Zatorej potrebujemo polifosfate v vseh vejah industrije in medicine, v gospodinjstvu in obrti.

Nič čudnega torej, če je uporaba polifosfatov v zadnjih desetih letih po svetu silno narasla. Samo v ZDA se proizvedejo letno okrog 250.000 ton. Pri nas potrebujemo letno okrog 3000 ton polifosfatov, seveda pa bodo potrebe iz leta v leto narasčale.

Zatorej se novice, da bo tudi naša kemična tovarna v Hrastniku začela proizvajati polifosfate, lahko samo razveselimo. Kot vemo, Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku pospešno pripravlja proizvodnjo tega dragocenega proiz-

voda, saj surovine že pripravljajo. Osamosvojitve v tem procesu nam bo prihranila dragocene devize, ki jih bomo lahko uporabili v druge namene.

NAS KOMENTAR

Volitve v Turčiji

Pri nedeljskih parlamentarnih volitvah v Turčiji je spet zmaga Demokrata stranka. V parlamentu, ki ima 610 sedežev, je dobila 414 poslanskih mest. Opozicijska republikanska stranka pa se je močno okrepila. Dobila je 178 mandatov. Ostali dve stranki — Stranka svobode in Nacionalna stranka — sta dobili 18 mandatov.

Pred leti Turčija ni poznala večstranskega sistema. Do 1946. leta je v tej deželi delovala le Narodna republikanska stranka. Voditelji republikancev niso niti slutili, da v svojih vrstah vzgajajo bodoče politične nasprotnike. Demokrata stranka je namreč ustanovila skupina disidentov iz republikanske stranke, ki jih je vodil današnji predsednik republike Celal Bajar.

Pri volitvah 1950. leta je mlada Demokrata stranka ne pričakovano zmaga. V parlamentu, ki je imel 487 sedežev, je dobila 408 poslanskih mest. Volitve leta 1954 so dokazale, da uspeh demokratov ni bil slučajen. Tega leta so demokrati dobili 504 poslanska mesta, v parlamentu, ki je imel 541 sedežev. Republikanci so dobili le 30 mandatov, Nacionalna stranka 5, eno mesto pa je dobil neodvisen kandidat.

Demokrata stranka je ob prihodu na oblast izvedla reorganizacijo v gospodarstvu pod geslom: »Proti etatizmu (to je državno kapitalističnemu režimu v gospodarstvu). Dovolili so

zasebnim kapitalistom svobodno iniciativno, odpravili so nekatere davke in dali ugodne pogoje tujim investitorjem.

Demokrata stranka je torej imela v parlamentu absolutno moč. In vendar se je pred volitvami izredno bala opozicije. Zakaj? Gre za njene obljube. Volivci se še spominjajo njenih obljub pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami, ko je zatrjevala, da bo odpravila vse protidemokratske zakone, zagotovila državljanske svoboščine in omogočila gospodarski napredek. Tega pa ni storila. Opozicija — zlasti republikanska stranka — je začela ostro preganjati in izglasovala številne nedemokratske zakone.

Zaradi takšne politike je prišlo do nezadovoljstva v vrstah Demokrata stranke. Že ob koncu leta 1955 so demokrati nezadovoljni ustanovili Stranko svobode, ki je v svoj program zapisala: boj za uresničenje demokratičnih načel, neodvisnost sodišč, svoboda tiska, popolna politična nepristranost državne uprave, policije in državnih radijskih postaj. Okrog te skupine se je združilo kakih 30 poslancev, ki so izstopili iz Demokrata stranke. Letos pa je iz stranke izstopil tudi Fuad Köprülü, zunanji minister vlade Demokrata stranke.

V predvolilnem boju so vse stranke govorile le o notranjepolitnih vprašanjih. Zunanja politika turške vlade, za katero je značilna kruta blokova opredeljenost, ni bila predmet kritike nobene stranke. Napadi opozicije so bili v glavnem usmerjeni na vladno gospodarsko politiko.

Vlada je namreč v zadnjih letih posvečala pozornost industrijskemu razvoju. Dosegla je pomembne uspehe. Močno je bila povečana industrija cimenta, odprli so nekaj novih rudnikov, zgradili nekaj hidrocentral. Vse to pa je zahtevalo ogromna finančna sredstva. In zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi. V relativno zaostalem gospodarstvu, kakršno je turško, investicije nujno povečujejo potrošnjo, kar povzroča neprestani dvig cen. Leta 1955 so se na primer cene dvignile za 11,3%. Vzporedno s tem so rasli tudi dolгови v inozemstvu. Turška plačilna bilanca je postala pasivna.

Opozicija je trdila: vlada daje fi-

nančna sredstva po političnih in ne po ekonomskih potrebah. Investicije niso rentabilne. ZDA nečisto dati posojila, ker Turčija nima gospodarskega programa za izboljšanje ekonomskega položaja.

Zaradi takšnih napadov, ki so temeljili na dejstvih, se je Demokrata stranka zbalala za svoj prestiž. Predčasno je razpisala volitve, da bi onemogočila okrepitev opozicije in ji vzela sedem dragocenih mesecev za njeno predvolilno aktivnost. Razen tega je s posebnim zakonom onemogočila volilno sodelovanje opozicijskih strank. Ob enem pa je povečala ceno žita za 40%. V Turčiji je 80% vseh prebivalcev kmetov. Ker je bila letos letina žita zelo dobra, je ta ukrep vlade razveselil kmete in okrepil pozicije Demokrata stranke na vasi. Rezultati volitev so pokazali, da je imela vlada prav, ko je pohitela, kajti v nekaj mesecih bi z nadaljevanjem dosedanje gospodarske politike izgubila še lepo število svojih pristavev. Dejstvo je, da se je pri nedeljskih volitvah močno uveljavila opozicija. Za vlado je to močan udarec, kajti jasno je, da kljub močni demokratični večini v parlamentu ne bo imela več tako prostih rok kot doslej.

Svetovni pisatelji o Leninu

Prva leta oktobrske revolucije, ko je bilo javen meja sovjetske države več sovražnikov kot pa prijateljev Lenina, se je vendar našlo dosti poštenih književnikov in novinarjev, ki so opisovali njegovo nenavadno osebnost. Človeka osuplja.

Maksim Gorki je dejal o njemu: »Bil je človek, ki nam je bil vzor vsega plemenitega.«

John Ried v svoji knjigi »Deset dni, ki so pretresli svet« piše, da so ljudje Lenina spoštovali in ljubili tako, kakor je morda spoštovano in ljubljeno le malo vodil zgodovine. Njega je navdušil izreden intelekt Lenina. Njegova izredna sposobnost za razlaganje najglobljih idej z enostavnimi besedami, njegova nenavadna pronicavost, združena z največjim pogumom. Njegova enostavnost in skromnost, veličanska notranja moč razodevajo velike resnice, ki jih je prinašal svetu in ljudem — vse to so stvari, ki so jih napisali mnogi tuji pisatelji in tisti, ki so bili priče oktobrskih dni v Petrogradu. In tisti, ki so

imeli srečo, da so prišli v stik z Leninom v naslednjih letih.

Arthur Ransom je prišel v Rusijo 1919. leta kot dopisnik angleškega tiska in je imel nekoliko razgovorov z Leninom. V svoji knjigi »Šest tednov v Rusiji« je poudaril Ransom, visoko ceneč Lenina, moč vpliva, tiste notranje svobode, ki si jo čutil v njem, in tiste samoodpovedi, ki udarja v oči.

Francoski pisatelj Paul Valéry-Courcier, ki je videl Lenina in govoril z njim v času kongresa kominterne, je pozneje rekonstruiral »najdramnejše potankosti teh dragocenih srečanj« in napisal: »Stik z njim je vplival na zavest človeka, kakor prepch vetra v zadržljivo sobo: on je osvežil razum, obremenjen s predsodki in lažnimi doktrinami«. Ko je pri Leninu ugotovil »odkritost, iskrenost, železno logiko in kulturo enciklopedista«, je Valéry-Courcier napravil zaključek: »Lenin je predstavil dovršen lik novega človeka; za nas je on pomenil lik prihodnosti«.

»Kremeljski sanjač« — to ime je dal Leninu Herbert Wells, ko je iz njegovih ust slišal načrt o elektrifikaciji Rusije. »Ali si je mogel zamisliti drznosti projekta — v prostorni ravni dežel, z brezkončnimi gozdovi in nepismenimi ljudmi, z brezposelnostjo, razvito tehniko industrije in trgovino, ki trumirajo — to je nekaj, česar ni bilo nikoli. Mojstru utopičnih romanov se je zdela kakor utopija tisto, kar mu je začel govoriti in reči, a zamislil velikega reformatorja Rusije. In vendar je moral Wells priznati: »Lenin je govoril s takim ognjem, da sem moral, ko sem ga poslušal, verjeti v možnost vsega tega«.

Wells je bil nehoti prežet z globokim spoštovanjem proti temu nenavadnemu, po njegovih definicijah človeku, ki je koncentriral vse svoje sile, da ustvari nov svet, zamišljen in zgrajen na novih načelih, v ničemer podobnih starim. In ko je odhajal od Lenina, je hotel — piše Wells — misliti na Lenina, dokler njegov lik ni izgubil svežine v domišljiji.

Román Rolland je pisal tiste dni o Leninu: »Samozavestno in krepko je on krmaril s krmilom svoje volje skozi kaotične valove ljudskega oceana, in dolgo bo še videti njegovo neizbrisno sled... Lenin je največji človek dela v našem stoletju in tudi najnesebnejši«.

Thomas Mann je v svojem nekrologu dejal: »Nesporno je, da je Lenin svetovno-zgodovinska veličina. Vlada misli v novem, demokratskem, gigantskem stilu... Pravilni vitez herojskih moči, ki je dejal: »Naj bo proklet tisti, ki spusti svoj meč, boječ se skrivl.«

Henry Barbusse je imenoval Lenina kot največjega človeka, najpopolnejšega in najgloblje osebnosti, ki jo je ljubil bolj od vsega.

Bernhard Shaw, ki je leta 1931 govoril v Moskvi: »Ne smemo misliti, da je pomen Lenina zato, ker je umrl, v preteklosti. Mi moramo misliti na prihodnost, na Leninov pomen za prihodnost, in njegov pomen za bodočnost je takšen, da ako eksperiment, ki ga je Lenin napravil — eksperiment socializma — ne uspe, potem bo sodobna civilizacija propadla.« On je končal: »Ako je prihodnost z Leninom, se lahko vsi tega veselimo. Toda če bo svet šel po stari poti, bom moral žalosten zapustiti ta svet.«

Znal je čudovito pripovedovati...

ČEBELE

Delal sem v čebelnjaku in naenkrat vidim: odri-va veje akacije in prihaja Iljič.

Pohitel sem k njemu: — Vladimir Iljič, stojte! Dal vam bo ščit za obraz, da vas čebele ne opikajo!

On pa mi odgovori: — Mene se ne dotakne nobena čebela.

In res: Vladimir Iljič je imel srečo — nobena čebela se ga ni dotaknila.

Vprašam ga: — Vladimir Iljič, povejte mi, kako vam uga-ja moje gospodarstvo? — Kakor vidim, vi niste prišli po glavni poti v moj čebelnjak, pač pa preko polja. Kdo vam je pokazal pot?

Vladimir Iljič se nasmije: — Tovariš Skoromislov, mene so pripeljale k tebi tvoje delavke — čebele. Ko sem hodil po polju, sem videl čebele, kako letajo. Enkrat so bile tu, drugič spet tam. One so me pripeljale do čebelnjaka.

To me je silno začu-dilo: — Vladimir Iljič, vi ste najbolj moder človek! — Jaz se ne bi, če ravno sem čebelarški učitelj, nikoli spomnil, da vprašam čebele za pot v čebelnjak!

(Ruska narodna pripovedka)

LENIN

IN RDEČA ARMADA

Velika je bila ljubezen naroda do Lenina. Med njegovo boleznijo (po atentatu eskerke-terorist-ke Kaplanove, ki ga je hudo ranila na dveh mestih), so delavci, kmetje in vojniki pošiljali Leninu, da ne bi bil lačen, življenjske potrebščine od svojih skromnih obrokov. Mnogi so mu darovali tudi kri za transfuzijo. V svojih ginljivih pismih je delavski svet prosil Lenina, da čimprej ozdravi in vesele vseh delavcev.

Med Leninovo boleznijo se je uspešno razvijala ofenziva Rdeče armade na vzhodu. Ko so zavzeli Simbirsk, so borci poslali Leninu sledečo brzojavko: »Dragi Iljič! zavzete vašega rodnega mesta Simbirsk — to je odgovor na eno tvojo rano, za drugo ti obetamo Samaro.«

Lenin pa je odgovoril: »Zavzete Simbirsk — mojega rojstnega mesta — to je najboljša zdravilo za moje rane. Čutim se spet svež in močan. Čestitam Rdeči armadi k zmagi in se v imenu vseh delavcev zahvaljujem za vaše žrtve.«

Čez teden dni je bila Samara osvobodjena.

(Iz knjige »Lenin«, Moskva 1943)

Feodosija Nikitična pri Leninu

Naš oče je bil krovca, delal je v Smolnjem in je umrl, ravno ko je izbruhnila revolucija. Oblast je prevzela Začasna vlada, mati pa je odšla, da bi dobila njegov denar, a se je vrnila osramočena. Edino, kar so jo vprašali, je bilo: — Mati, ali ste videli, kako skačejo žabe?

Zajela nas je zima in mati je rekla: — Vsi hvalijo Lenina. Kako bi bilo, da grem tudi jaz do tistega Smolnjega?

Nekega jutra smo vstali — a starke ni bilo. Vsi smo mislili, da je odšla k svitanicam, ona pa je bila v Smolnjem... In mislite si: šla, hodila je po pisarnah in je tako naletela tudi na Vladimirja Iljiča. Pisal je in pil hladen čaj preko kocke sladkorja.

Njej se kajpak ni niti sanjalo, da bi bil to on sam — takrat namreč njegovih stik še ni bilo toliko, pa je vprašala: — Vi, gospodar, kaj delate? Ali ste pisar ali se razumete tudi na druge posle?

On se je od srca nasmejal. — Kakor je pač kdaj treba, državljanka. In kaj želite?

— Poslali so me k Leninu, Vladimirju Iljiču. Rekli so mi: tvojo zadevo, Feodosija Nikitična, lahko od vseh gospodarjev reši samo Lenin. In jaz vas gledam, kako hitro pišete, in si mislim: Glej učenega gospoda! Gotovo ni zadnji med gospodarji... Kje naj sedaj najdem Lenina — ali se ne bi vi zavzeli za mojo stvar?

Njegove oči so veselo gledale in od srca se je smejal: — Imate prav, Feodosija Nikitična, to stvar bomo rešili brez Lenina.

Poklical je nekega sodelavca in mu naročil: — Tovariš, takoj uredite stvar Feodosije Nikitične!

Mati se je vrnila domov in dokazala denar: — Vsi gospodarji v Smolnjem so dobri. In brez Lenina so ureili mojo stvar.

Čez mesec dni prinese vrgo fotografijo: — Glej, kupila sem gospodarka, s katerim sem sedela v uradu...

Razvoj in zmaga oktobrske revolucije leta 1917 v Rusiji

3. novembra 1917: Vojaško-revolucionarni odbor pošlje svoje komisarje v vse revolucionarne vojaške enote Petrograda z nalogo, da se pripravijo za akcijo. Določene naloge dobijo križarki »Avrora« in »Zarja svobode«. V podjetjih se oborožuje rdeča garda. Mornarica v Kronštadu čaka povelja.
5. novembra: V Petrograd prihajajo odposlanci na Drugi kongres sovjetov, ki je sklican za 7. novembra.
6. novembra 1917: Zgodaj zjutraj izda Kerenski ukaz o zavzetju boljševiške tiskarne in ustavitvi boljševiškega časopisa »Delavska pot«. Akcija je bila odbita. Ob 11. uri dopoldne izide »Delavska pot« s pozivom na strmolavljenje Zčasne vlade. Vstaja se približuje.
6. novembra 1917 (zvečer): Lenin pride v dvorec Smoln, da prevzame neposredno vodstvo vstaje. Piše članom Centralnega komiteja: »... položaj je nadvse kritičen... Potrebno je za vsako ceno še danes zvečer, danes ponoči aretirati vlado...«. Pod nobenim pogojem ne smemo oblasti pustiti v rokah Kerenskega in njegove tovarišije do 25. oktobra (t. j. 7. novembra), na noben način... Zamuda pomeni smrt!
7. novembra 1917 (zgodaj zjutraj): Rdeča garda in revolucionarne čete so zavzele kol. dvore, pošto, telegraf, ministrstva, državno banko, mostove čez reko Nevo. Zimski dvorec, kjer je bil sedež Zčasne vlade, je bil obkoljen. Kerenski je skrivaj zbežal, preoblečen v žensko obleko. Vstaja je zmagala.
7. novembra 1917 (ob 10. uri dopoldne): Vojaško-revolucionarni odbor pri Petrogradskem sovjetu delavskih in vojaških odposlancev je izdal proglas Državljanom Rusije, v katerem pravi: »Začasna vlada je strmolavljena. Državna oblast je prešla v roke vojaško-revolucionarnega odbora, ki je organ Petrogradskega sovjeta delavskih in vojaških odposlancev. Ta odbor načeluje petrogradskemu proletariatu in garniziji...«. Stvar, za katero se je bojevalo ljudstvo: takojšnji predlog demokratičnega mira, odprava veleposesniške zemljiške lastnine, delavska kontrola nad proizvodnjo, ustvaritev Sovjetske vlade — ta stvar je zagotovljena. — Živela revolucija delavcev, vojakov in kmetov!
7. novembra 1917 (ob 2. uri dopoldne): Začetek seje Petrogradskega sovjeta delavskih in vojaških odposlancev. Vojaško-revolucionarni odbor poroča o zmagi revolucije. Lenin prične svoj govor z znamenitim besedami: »Tovariši! Delavska in kmečka revolucija, ki so o njeni neizbežnosti boljševiki govorili ves čas, se je izvršila.« — Seja sprejme Leninovo resolucijo z odobritvijo vstaje z večino glasov.
7. novembra 1917 (ob 10. uri zvečer): Otvoritev Drugega Vseruskega kongresa sovjetov v dvorcu Smoln, Vseh delegatov je 649, med njim 390 boljševikov. Zastopanih je bilo 318 sovjetov iz pokrajin. Od 241 sovjetov so prispeli delegati z boljševiškim naročili. Strastne debate na kongresu spremlja naskok na Zimski dvorec in njegovo zavzetje. Aretacija večine ministrov Zčasne vlade. Naskoka se udeležuje križarka »Avrora«, oznanjajoč z grmenjem svojih topov začetek nove ere — ere socialistične revolucije. Menjševiki, desničarski eserovci in bundovci s protesti zarušajo kongres. Na Leninov predlog kongres sovjetov odobri proglas: »Delavcem, vojakom in kmetom!« V njem kongres izjavlja, da jemlje oblast v svoje roke.
8. nov. 1917: Kongres sovjetov sprejme svoj prvi odlok dekret o miru, ki ga je predložil Lenin. V njem se vojujočim narodom in vladam predlaga takojšnji mir brez aneksij in brez kontribucij. — Drugi odlok kongresa: odlok o zemlji, ki odpravlja veleposesniško lastnino, proglašajo nacionalizacijo zemlje in izroča vso zemljo kmetom na razpolaganje v izkoriščanje. — Kongres sestavi delavsko-kmečko vlado, ki dobi ime Sovjetski ljudski komisarjev. Za prvega predsednika Sovjeta ljudskih komisarjev je bil izvoljen Lenin. — S tem je kongres končal zgodovinsko delo. Revolucija se je širila po vsej deželi in zmagovala...

Feodosija Nikitična pri Leninu

Naš oče je bil krovca, delal je v Smolnjem in je umrl, ravno ko je izbruhnila revolucija. Oblast je prevzela Začasna vlada, mati pa je odšla, da bi dobila njegov denar, a se je vrnila osramočena. Edino, kar so jo vprašali, je bilo: — Mati, ali ste videli, kako skačejo žabe?

Zajela nas je zima in mati je rekla: — Vsi hvalijo Lenina. Kako bi bilo, da grem tudi jaz do tistega Smolnjega?

Nekega jutra smo vstali — a starke ni bilo. Vsi smo mislili, da je odšla k svitanicam, ona pa je bila v Smolnjem... In mislite si: šla, hodila je po pisarnah in je tako naletela tudi na Vladimirja Iljiča. Pisal je in pil hladen čaj preko kocke sladkorja.

Njej se kajpak ni niti sanjalo, da bi bil to on sam — takrat namreč njegovih stik še ni bilo toliko, pa je vprašala: — Vi, gospodar, kaj delate? Ali ste pisar ali se razumete tudi na druge posle?

On se je od srca nasmejal. — Kakor je pač kdaj treba, državljanka. In kaj želite?

— Poslali so me k Leninu, Vladimirju Iljiču. Rekli so mi: tvojo zadevo, Feodosija Nikitična, lahko od vseh gospodarjev reši samo Lenin. In jaz vas gledam, kako hitro pišete, in si mislim: Glej učenega gospoda! Gotovo ni zadnji med gospodarji... Kje naj sedaj najdem Lenina — ali se ne bi vi zavzeli za mojo stvar?

Njegove oči so veselo gledale in od srca se je smejal: — Imate prav, Feodosija Nikitična, to stvar bomo rešili brez Lenina.

Poklical je nekega sodelavca in mu naročil: — Tovariš, takoj uredite stvar Feodosije Nikitične!

Mati se je vrnila domov in dokazala denar: — Vsi gospodarji v Smolnjem so dobri. In brez Lenina so ureili mojo stvar.

Čez mesec dni prinese vrgo fotografijo: — Glej, kupila sem gospodarka, s katerim sem sedela v uradu...

JANEZ VOLJČ:

Trbovlje v viharju revolucije

In tako se je zgodilo, da so knapi obrnili hrbet Uniji rudarjev in se pridružili revolucionarni Zvezi rudarskih delavcev. Vse skupaj ni bilo tako boleče, kot so se bal stari rudarji. Rekli so Čobalu in njegovim: »Z vami ne bomo, ker ste nekje zaostali in postali hlapi bogatašev.« In so se preselili k Božiču. V Delavskem domu, kjer so tistega dne zborovali, je ostalo le nekaj razočaranih starih veljakov.

Revolucionarni val je zajel ves svet. Na Finskem so revolucijo v krvi zadušili in pobili nad 15.000 delavcev. V socialistično Madžarsko so vrle romunske čete in bili so se krvavi boji za ohranitev proletarske republike. Italijanski delavci so zavzemali tovarne. V Nemčiji je izbruhnila revolucija. V sovjetski Rusiji je Rdeča vojska podila pred seboj intervencioniste in belogardistične tolpe. In v Moskvi so ustanovili III. Internacionalo.

Jugoslavija pa se je zvijala v krčih. Buržoazija jo je oblikovala po svoji podobi in bila je mačeha delovnim ljudem.

V Beogradu so ustanovili novo socialistično delavsko stranko in rudarji so poiskali stike z njo in se ji pridružili in stavkali: julija 1919, jeseni istega leta, januarja 1920 — za obrambo sovjetskih republik v Rusiji in na Madžarskem, za delavsko državo in boljši kos kruha.

lino, v kateri je živel in se bojevala, spremenila v »rdeče Trbovlje«. »Rdeče Trbovlje« so bile tm v peti slovenski in jugoslovanski buržoaziji. Dr. Ivan Tavčar je na novega leta dan 1920 predlagal, naj oblast uvede prekli sod proti stavkam — ker se je zbal revolucionarne moči, ki se je širila iz Trbovelj. V Trbovlje je prišel Anton Kristan, voditelj desnih socialnih demokratov in minister za gozdove in rube v beograjski vladi, ter moledoval, grozil in pozival rudarje, naj bodo mirni in sodelujejo z oblastjo. Brez uspeha. Trboveljski rudarji so ostali zvesti stvari proletariata.

Aprila 1920 je mednarodni kapital z vsemi silami navalal na socialistično Madžarsko. Romunske in češkoslovaške čete so se vojskovale proti madžarskim delavcem. Tudi jugoslovanska vlada je hotela poslati oficirje in kadete, ki gredo na pomoč kontrarevoluciji na Madžarskem. Delavci, zavedajo se, da pride dan, ko bomo dajali odgovor pred svetovnim proletariatom! Na ta poziv so prvi odgovorili železničarji s splošno stavko. Pridružili so se jim rudarji.

V revirjih so to stavko skrbno pripravili. Ze mesec dni popre je izdelali načrt: zavzeti občino, pošto in železniško postajo, razrušiti progo. Čeprav so ta načrt skrbno čuvali v tajnosti do zadnjega dne, vendar so buržuj nekako zvedeli, da se nekaj pripravljajo, in s svojimi blagajnami bežali na deželo. Knapi so izvolili veččlansko komisijo (Jože Princ, Franc Ule, Martin Peklar, Ivan Kačnik, Anton Bajt) in ji zapu-ali vodstvo stavke.

Stevilni rudarji so upali, da bo njihova stavka obnem s stavko že-

lezničarjev odjeknila kot klic k uporabi vsega izkoriščenega proletariata, kot bojni klic revolucije.

Razmere, v katerih so tedaj rudarji živeli, so bile obupne. Od januarja do marca 1920 so v trgovinah podražili mast za 14 kron, moko za 6 kron, sladkor za 8 kron, koruza pa je bila še enkrat dražja. Tekstilno blago, obutev in ostale najnujnejše potrebščine so podražili za 100

1920 je delalo v rudniku nad 5.000 rudarjev, od katerih je vsak izkopal povprečno 400 kg premoga na dan, kar je zneslo 200 kron. Od skupnega dohodka so rudarjem plačali 246.000 kron, družba pa je spravila v svoj žep 763.000 kron.

Stavka aprila 1920 je z velikimi črkami zapisana v zgodovini delavskega gibanja v trboveljskih revirjih. Čez noč so stavkajoči zavzeli

Začelo se je novo desetletje.

odstotkov. Delavke, ki so imele otroke, so odpuščali, ker so morali za otroke plačevati nekaj kron otroških dodatkov. Od leta 1913 do 1920 so se cene zvišale za 47-krat, plače pa le za 13-krat. Lastniki rudnika so si prillašali velikanske dobičke. Leta

obitno, pošto in železniško postajo ter razrušili progo. Vodstvo stavkajočih rudarjev je prevzelo oblast. Delavci so zborovali in izdali proglas, v katerem se zavzemajo za delavsko-kmečko republiko, delavsko kontrolo v podjetjih in trgovini, za

boljše mezde, socialno in bolniško zavarovanje itd.

Naslednjega dne se je v revirju raznesel glas, da se iz Celja bliža vojska. Nekateri so zbežali v hoste, in teh je bilo najmanj. Drugi so se razgubili po kolonijah, razočarani, ker so upali, da se bo dvignilo vse ljudstvo in da se bo iz vsega tega izšlo nekaj resnega. Govorili so: »Tudi tile komunisti so prepočasni, hudič ve, kaj čakajo.« Tretji pa so ostali in teh ni bilo malo. Ivan Bočko je prinesel od nekega dve puški in četa desetih rudarjev je odšla proti postaji, da bi branila cesto v Trbovlje. Bilo pa je prepozno. Vojskstvo je vdrlo v revir.

Pod večer so vojaki gnali voditelje stavke na postajo, da bi jih odpeljali v celjske zapore. Pet rudarjev je stopalo trdno in moško; pozdravljali so prijatelje in znance in jim klicali: »Srečno, kmalu se vrne-mo!« Nenadoma pa je zatulila sirena in kmalu so tulile vse sirene — v pozdrav in slovo; tulile so in pozivale na boj.

Decembra 1920 so v Trbovljah spet stavkali. Glavni organizator te stavke je bil tajnik Zveze rudarskih delavcev Jugoslavije Petakovič. To je bila ena izmed najboljših organiziranih stavk v Trbovljah. Buržoazija je nikakor ni mogla streti. In to je bila edina stavka v Jugoslaviji, ki je trajala celo nekaj dni po prosluli Obznani, ker se buržoazni veljaki niso upali z Obznanom nastopiti proti stavkajočim rudarjem. Ob-lastniki in delodajalci so morali sprejeti zahteve stavkajočih: zvišanje mezd, družinski dodatki itd.

Sledila so leta nasilja, preganjanja in zapiranja razredno zavernih rudarjev, pretepanja in odpuščanja z dela — kdo bi mogel v tako kratkem sestavku popisati vse, kar je v tistih letih prestal trboveljski proletariati. In ni klonil. Ni se ustrašil ječ, terorja in bede — junško se je bojeval proti ječam, terorju in bedi, bojeval za zmago življenja, ki bo vredno človeka. In v tem boju je zmagal. (KONEC)

Radio v tem tednu

Poročila poslušajte vsak dan ob 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00 in 19.30 v radijskem poslušalstvu ter ob 22.00. Oddaja »Najboljši glas« četniko in petniko v 19.30. Oddaja »Dobro jutro, dragi poslušalci« (pester glasbeni spored) na vsak delavnik od 5.00 do 7.00.

NEDELJA, 3. NOVEMBRA:
7.35 Glasbene slike in zabavne popevke
8.00 Sportna reportaža
8.15 Na korakale
8.45 Mladinska radijska igra - Margerita Sengalović: Srebrni glas
9.15 Slovenske narodne in umetne pesmi
9.30 Še pomnite, tovariši... Milorad Matić: Odmevi oktobrskih revolucij
10.30 Pokazi, kaj znaš
10.40 Pogovor s poslušalci
12.10 Z domačimi ansambli in solisti na pot
13.30 Za našo vas
16.00 Nedeljska reportaža
16.30 Slovenski pesem od romantičnega do danes
20.00 »Halo! Halo!« (zabavna oddaja)

PONEDELJEK, 4. NOVEMBRA
8.05 Jutranji divertimento
9.30 Po štirih oktavah
11.00 Mala melodija
11.05 Radijska šola za srednje stopnje - Pred velikim oktobrom
12.40 Slovenske narodne pesmi v prireditvi Vasiljeva Marka in Cirila Pregija poje Zenski vokalni kvartet
13.15 Zabavna revija
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Prekmurska republika
15.40 Listi iz domače književnosti
17.10 Poveške tega tedna
18.00 Mladinska oddaja

TOREK, 5. NOVEMBRA
8.05 Nagradni koncert »Pokazi, kaj znaš«
8.35 Danilo Bučar: Bejokranjske pisane
10.10 Odkrite sprejemniki (Ljubljana - zabavne glasbe)
11.30 Za dom in ženo
11.45 Pariske in napolitanske melodije
13.30 Pester spored opernih melodij
17.10 Melodije po vašem okusu
18.00 Sportni tednik
20.00 »Zborovska pesem pri nas in po svetu«

SREDA, 6. NOVEMBRA
8.05 Pesni jugoslovanskih narodov
11.35 Radijska šola za višjo stopnjo (ponov.) Prekmurska republika
14.05 Radijska šola za srednje stopnjo (ponov.) Pred velikim oktobrom
17.10 Rezervirano za posnetke oktobrskih revolucij
17.25 Zabavna melodija iz raznih dežel
18.30 Lenin govori (spominška oddaja za prigrizniti posnetki Lenina, Majakovskega, Gorkoga)

ČETREK, 7. NOVEMBRA
8.05 Odločki iz oper
9.00 Mladinska radijska igra - Valentin Kataljev: Sin polka
10.10 S pesmijo po svetu
11.35 Oddaja za otroke
14.15 »Bratje, podajmo si roke« (mednarodne pesmi in revolucionarne pesmi)
17.10 Glasbeni intermezzo
18.10 Igrajo zabavni godalni orkestri
20.00 Rečca zastava (revolucionarne pesmi sovjetskih narodov)

PETEK, 8. NOVEMBRA
8.05 Jutranji divertimento
9.30 »Od tu in od tam« (zabavna glasbena oddaja)
11.00 Pesni raznih narodov
11.35 Za dom in ženo
12.40 Slovenske narodne pesmi
13.15 Od arile do arile
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - Leingren: Paleček
18.30 Društveni koncerti
20.15 Tedenski zunanji - politični pregled

SOBOTA, 9. NOVEMBRA
8.05 Lepe melodije - znani narodni
9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo - (ponov.) Leingren: Paleček
9.45 Vesele citre
11.00 Pionirski tednik
12.00 Opoldanski operni spored
12.40 Ritmična harmonika
13.15 Non stop! (vrsta zabavnih melodij za sobotno popoldne)
14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike
15.40 S knjižnega trga
16.00 Glasbene uganke
18.15 Pesmi in plesni narodov Jugoslavije
18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori
20.00 Veseli večer
21.00 Zavrtimo naš glasbeni globus.

VIDEM-KRSKO
V petek, 25. oktobra je privrila videmsko-krska »Svoboda« v prosvetnem domu na Vidnu uspel večer petja, glasbe in plesov.
Pisan program so prispevali pevski zbor »Kremski«, folklori, instrumentalni ansambel in solisti. - Jak

Šport v preteklem tednu

MVC - NOGOMETNA LIGA

Prvi poraz Rudarja

Slaga (Čakovec) : Rudar (Trbovlje) 3:1 (0:1)

Nogometaši »Rudarja« so morali tokrat potovati na »svobodo« tja »Slaga« iz Čakovca. Sprva je bilo videti, da bodo Rudarjevi ponovili rezultat prejšnjih srečanj v jesenskem delu, saj je Knavs že v tretji minuti dosegel gol, toda...

Domači igralci so na uspeh gostov reagirali, in sicer s preostro igro, kateri pa Rudarjevi niso bili kos. Kljub temu se rezultat v prvem polčasu ni spremenil. V drugem polčasu so domači že v prvih minutah izenačili, kmalu potem pa tudi zvišali rezultat na 2:1, in to iz čiste »ofenzivne« pozicije. Sodnik je ob vsem tem ostal neme in tudi na grobost domačih niso sploh ni reagiral. Sodniški trio Rudarjevim napadom ni dal »dihati«, poskušal so presenetiti, ki se je vsekoli zelo trudil.

Lahko rečemo, da je »Rudar« igral znatno slabše kot vse doslej, saj so mu, po izjavah igralcev, groba igra in sodniški »uhovi« kosti vzele vso voljo do zmage, kar pa ni prav in niti ni športno. Igra je bila enakovredna, kljub temu, da je grobost je dosegla uspehe.

V nedeljo bodo nogometaši »Rudarja« igrali z »Jedinstvom« iz Čakovca, v pretekli pa bodo nastopili rokometarji »Rudarja« z »Boemo« iz Sarajeva. Vsekar bo to izreden športni užitek, katerega ne smemo zamuditi.

CELJSKO-ZASAVSKA NOGOMETNA LIGA

SREČANJE STARIH RIVALOV V PROLETARCIH : RUDAR (Velenje) 3:1 (2:1)

Za nedeljsko srečanje nogometašev velenjskega »Rudarja« in domačega »Proletarca« je vladalo Zagorju precej zanimanje. Na igrišču se je zbralo okoli 300 gledalcev, ki so bili priča prvi zmagi Zagorjanov na domačem igrišču v tekmovalni celjsko-zasavski ligi.

Rečemo lahko, da »Proletar« igra zadnje čase že precej bolje in je že opaziti večjo roko trenerja. Kljub premoci pa »Proletar« še ni našel naprednejših rešitev. Do prvega zadetka so »Proletar« po magali gostje. Ogrine je streljal proti strel, zogo, prestrege igralci iz Velenja z glavno in s prostimi udarci niso mogli presenetiti vratarja v gol. Na drugi gol ni bilo treba dolgo čakati. Dal ga je Prasinčar. V protinpadu so velenjski dosegli kot, iz katerega so potem zmanjšali razliko na 2:1. Vratar domačih ni mogel posredovati.

Tudi v drugem polčasu je bila pobuda v rokah domačih. Kljub precejšnji premoci pa ni bilo zadetkov. Končni rezultat 3:1 je za Zagorjane postavil Judež.

»Proletar« se je začel približevati vrhu prvenstvenih lestvic. V začetku tekme so gostje iz Rogatec, ki v Velenju ni upoštevana, pa mora na igrišču v Zagorju prej ko slej osvojiti obe točki.

CELJE : BRATSTVO (Hrastnik) 1:0
»Bratstvo« je v nedeljo gostovalo v Celju in izgubilo tekmo proti ZSD »Celje« z 1:0. S tem porazom je »Bratstvo« prepuščalo mesto na lestvici celjsko-zasavske nogometne lige Brežicam. Brežičani imajo sedaj 12 točk, »Bratstvo« 11 in »Svoboda« iz Trbovelj 10 točk.

Svoboda (Trbovlje) : Rudar (Hrastnik) 2:2
Trboveljske »Svobode« je gostovala v Hrastniku in nastopila proti tamkajšnjemu »Rudarju«. Vse je kazalo, da bodo gostje poraženi, saj so domači vodili igro že z 2:0, nato v drugem polčasu so nogometaši »Svobode« z vztrajno voljo in odločnostjo dosegli dva gola in izenačili rezultat na 2:2.

Radeče : Svoboda (Kisovec) 1:1
V nedeljo so radeški nogometaši odigrali prvenstveno nogometno tekmo z enajstostopni »Svobodo« iz Kisovca. Po precej razgani igri, v kateri so bili gostje nekoliko boljše, Radečani pa nevarnejši pred golom, je bil dosežen končni rezultat 1:1.

Za domačo moštvo je gol dosegel Lavrinč, ki je bil poleg obeh Martinškov in Novaka med najboljšimi na igrišču.

RADEČE : PARTIZAN (Krsko) 3:1 (2:0)
V prvenstveni nogometni tekmi celjsko-zasavske podzveze so radeški nogometaši prejšnjo nedeljo slavili še eno zmago, to pot nad moštvom krskega »Partizana«.

Gole za domačo so dosegli Knavs, Martinšek in Plaznik.

Najboljši igralec je bil levi branilec domačin (Martinšek II).

NOGOMET V RADEČAH JE NA PRAVI POTI

Zadnje nedeljo so odhajali z nogometnega igrišča v Radečah zadovoljni gledalci. Domača enajstostopni jih je že večkrat zaporedoma presenetila z dobrim igranjem in zmaganimi.

Znano je, da je pred meseci radeški nogomet še živčaril in da je domače moštvo doživljalo poraz za porazom. Tedaj so bili številni ljubitelji radeškega nogometa nad neuspehi, katerih vzrok je iskati v slabo obiskanih in nerednih treningih, pomanjkljivi disciplini in podobno. Zadnje čase pa je drugače. Društvo je začelo z načrtnim delom. S pristopom nekaterih novih igralcev so pričeli z rednimi in sistematičnimi vajami, ki so vse dobro obiskane.

V moštvo so utrdili disciplino, društveni funkcionarji pa so s svojim agilnim delom pripomogli k prvemu uspehu. Posebno pozornost posvečajo v društvu delu pionirjev. Njihovemu trenerju varušu Martinšku je uspelo s pozitivnim delom sestaviti dobro pionirsko ekipo, ki že žanje prve uspehe. Razen treningov imajo pionirji v društvu tudi predavanja o liku nogometaša, o patriotizmu, o jugoslovanskem nogometu itd. Tudi to je koristna oblika dela, za katero kažejo pionirji mnogo zanimanja.

Pričakujemo, da bodo radeški nogometaši še vnaprej tako delovali in da bodo še nadalje dosegali uspehe, ki si jih želi športno občinstvo v Radečah.

PARTIZAN (VIDEM-KRSKO) : EDINSTVO (ROG, SLATINA) 10:0 (6:0)

Prvenstveno tekmo so nogometaši odigrali na stadionu »Matije Gubeca« v Vidnu-Krskem ob praznični zabavi občine. Že začetek je pokazal, da bo precej golov obsedelo v mreži. Tako je bilo že po 5 minutah stanje 2:0, do konca prvega polčasa pa je padlo 6 golov. Gostje z velikim voljo in vnaprejšnjim sodniškim odločbam, kar mu je dalo povod, da je v drugem polčasu izkajal kapetana moštva, ker se je neprimerno vedel.

Ako ne bi napadali domačih igralcev zamudili nešteto dobrih momentov, bi lahko dali še več golov. Gostje so le v začetku in ob polčasu napravili nekaj napadov, ki pa jih je zanesljiva obramba domačih odbila. V zadnji minuti bi lahko dosegli časten gol, vendar ga je vratar ubranil.

Domači so zadržali z velikim poletjem in tehnično dobro. Gole so dali Bizjak (4), Avran (3), Preskar, Vodopivec in Cvetočević po 1.

ZVEZDA ROKOMETNA LIGA

RUDAR OSTAL BREZ TOČK
Zeleznikar (Beograd) : Rudar 13:0 (6:4)
Radnički (Velenje) : Rudar 13:0 (6:4)

V Beogradu je prejšnjo soboto domači Zeleznikar zasluženo z enostavno igro in ostrimi protinpadmi premagal Rudarja. Kljub nekaterim napakom sodnikov, ki pa niso bistveno vplivale na rezultat, je bila igra lepa, kjer se je zlasti izkazala Rudarjeva obramba in tudi vratar. »Napad« gostov je zamudil precejšnje priliko.

Rezultat je realen. Vse drugače pa je bilo v Valjevu, kjer je domači Radnički s surovostjo igral na vsak način hotel zmagati. In je tudi uspel. Tudi tu je bila obramba Rudarja boljše del moštva, medtem ko so napadali pokazali precej slabo igro, saj so se po večini vsi njihovi napadi končali z meti preko ali mimo gola. Ne glede na slabo igro gostov pa bi vsaj sodniki bili lahko boljše in nikakor ne bi smeli dopustiti surove igre domačih, proti kateri so bili gostje popolnoma brez moči. Rudarjevim igralcem se je poznalo, da imajo tudi že eno težko tekmo, kar je za sabo že naporno potovanje in tudi precej vplivalo na rezultat v Valjevu.

Ključni Rudarja osvojili pokal v trajno last.

V nedeljo so se v Brežicah pomerili ključni moštva iz Zasavja v »borbeni« partiji za prehodni pokal. Moštvo trboveljske »Svobode« je v letu 1955 in 1956, osvojilo prehodni pokal, je tudi letos

VABILO

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda-Center« v Trbovljah vabi članstvo in prijatelje društva na redni letni

OBČNI ZBOR

ki bo v soboto, 9. novembra, ob 17. uri v predavalnici Delavskega doma v Trbovljah.

Pred začetkom občnega zbora bo ob 16.30 pred Delavskim domom promenačni koncert Delavske godbe na pihala PDP »Svoboda-Center«.

Obdobje

zasedlo prvo mesto in s tem dobi pokal v trajno last.

Rezultati so sledeči: 1. Rudar (Trbovlje) 30:2; 2. Partizan (Trbovlje) 30:3; 3. Brežice 25:7; 4. Bratstvo (Hrastnik) 20:3. Skoda, da se tega tekmovalstva ni udeležilo več kegljskih moštev, saj se je ta veja športa, zlasti v zadnjem letu, posebej v revirih precej razširila.

Rudar II (Trbovlje) : Olimp (Celje) 12:1 (5:1)

Ljubljanska mladinska nogometna liga
Rudar (Trbovlje) : Papičičar (Vevče) 6:2

MOŠTVENO PRVENSTVO OKRAJNE ŠAHOVSE ZVEZE TRBOVLJE

V nedeljo, 27. oktobra, so v Hrastniku odigrali prvenstveno šahovsko tekmo med trboveljsko »Svobodo« in »Svobodo« iz Hrastnika. Zmagalo je moštvo trboveljske »Svobode« z 4,5:3,5. Ta tekma je bila izločilna. Sprva so vodili Trboveljčani z 2,5:0,5, kasneje pa so Hrastničani izenačili na 3,5:3,5.

V odločilni partiji pa je Turnšek z dobro igro zmagal in priložnost odločilno točko za končno zmago.

Posamezni rezultati: 1. Ravnikar (III. kat.) : T. Drobež III. 1:0; 2. Suštar III. : Pintarič III. remi; 3. Marinko III. : Sever III. remi; 4. Podlogar IV. : Lavrič III. 1:0; 5. Lapuh IV. : Levce III. 0:1; 6. Kušar IV. : Soltar IV. 0:1; 7. Kavčič IV. : M. Drobež remi; 7. Zveplar IV. : Turnšek 0:1.

Prvoimenovani so člani »Svobode« iz Hrastnika.

SREDNJEŠKOLSKO PRVENSTVO V MALEM ROKOMETU

Minulo soboto je organizirala višja gimnazija v Brežicah jesenski srednješkolski turnir v malem rokometu. Tekmovalje je bilo v Brežicah v okviru tamkajšnjega občinskega praznika. Med zbranimi ekipami je zasedla gimnazija Brežice prvo mesto, drugo pa Tehniška srednja šola iz Kriške. Tekmovalje je bilo dobro pripravljeno, pač pa je graje vredno, da je v moštvi brežičke gimnazije sodeloval njihov profesor, kar jim je omogočilo doseg prvega mesta. Med pohvale vredni igralci sta bila tov. Bajde in tov. Hemp.

Velik del mladine te, ki ne sledi temu načelu, »Nimam posluha, kako naj bom član pevskega zbora.« Saj ne znam igrati, kako ne ročno bi se nosil na odr...» In tako dalje in še brez konca izgovorov navadno najde mlad človek, ko ga povabijo, naj se pridruži temu ali onemu odseku v društvu. Toda če nimas posluha, je tukaj še oder, je knjižnica, šahovska sekcija in vrsta načinov in oblik prosvetnega dela, ki se jim lahko predajo, za katere se mora odločiti. Le zaspasnost ne in brezumnost za te stvari, katerim človek v teh letih tako rad zapada. Le tega ne! Človek, zlasti v teh nekdaj

Rudar — Kako dolgo še prvo mesto?

Telesa moč-duha krepost

Res je: to vzor je lepi tvoj, mladostnik! In zato je treba to dvojce vsakdanji in združiti, kolikor najdeš mogoče. Moč, zlasti sama je mlademu človeku, v njegov lasten prid. Mladino je torej treba navajati k plemenitejšim nagibom. In kjo je za to bolj pokliče kakor »Svoboda« in prosvetna društva, kaj je primernejše od tega, kakor sodelovanje v teh društvih, ki so si zapisala na svojo zastavo: »Kulturo delovnih ljudi«.

Velik del mladine te, ki ne sledi temu načelu, »Nimam posluha, kako naj bom član pevskega zbora.« Saj ne znam igrati, kako ne ročno bi se nosil na odr...» In tako dalje in še brez konca izgovorov navadno najde mlad človek, ko ga povabijo, naj se pridruži temu ali onemu odseku v društvu. Toda če nimas posluha, je tukaj še oder, je knjižnica, šahovska sekcija in vrsta načinov in oblik prosvetnega dela, ki se jim lahko predajo, za katere se mora odločiti. Le zaspasnost ne in brezumnost za te stvari, katerim človek v teh letih tako rad zapada. Le tega ne! Človek, zlasti v teh nekdaj

letih, ko konča osnovno šolo, pa tja do vojašnice. Je takšno doživetje za vse slabo in razne razvade, pa tudi razvratnosti, da mu je nadaljevanje izobraževanja, ki ga je prenehal, ko se je poslovil od šole, naravnost nujno potrebno. Kako raznovrstno je delo, ki ga čaka v prosvetnih društvih! Treba je le, da se odloči, kaj drugo praga, kaj tako rekoč samo po sebi. Premaži je treba tista nepotrebne pomisleke, s katerimi se bori marsikdo, ko mu je pristopiti prag »Svobode« ali prosvetnega društva. Po prvi vaji, zlasti pa še po prvem nastopu vse to mine. Takrat čuti, kako se je začel s svojim delom vršati v neko lepoto, urejeno in uravnavano celoto, ki ima svoj lep in velik namen, pomagati svojim sojudem do napredka, do čimvečjega in boljše spoznanja življenja, skratka — k lepši in svetlejši življenjski poti. Ali je mogoče, da bojša pot? Ali ni to zares tvoj vzor, mladi človek, od katerega tvoja okolica v življenju toliko pričakuje in toliko potrebuje?

Kajpak da ni vsak človek za vse to je res. Res je tudi to, da bo

brez potrebne stopnje kulture in izobrazbe vsak dan teže. Ali ne nastajajo dan za dnem novi problemi, eden resnejši in težji od drugih? Če jim ne bomo kos, bomo zaostali. Če zdi mlademu človeku, da se zdi, da smo ostali pred vrzelo, preko katere ne moremo, ne da bi najprej prekorajčili svojo stopnjo znanja. In če človek tako obstane in ne stori ničesar, da bi bil drugače, potem je kriv sam, če ne more niti enkrat proti vsemu temu, in je zagrenjen, ne glede, ko okolica hiti dalje, ne da bi se mogla zavestiti ob njem. Prehiti ga, prekosil in pusti za dalj. Težko je nadomeščati zaostalo, dvakrat težko takrat, ko smo že daleč za drugimi.

Ali in potem sodelovanje v prosvetnih društvih izredno resen problem? Ali mu prisojamo dovolj važnosti, ali ga jemljemo takšnega, kakor zasluži? Nešteto načinov izobraževanja je, oblike so tako različne, da so zanimive že samo zaradi tega. Mlad človek najde lahko v društvu vse. Če samih poglavitnih sektorjev je cela vrsta, če upoštevamo le dramskega, pevkega, izobraževanje v posebnih glasbenih šolah, ki jih imajo »Svobode«, ljudske univerze, pa knjižnice in šah — in kaj še lahko. Ne, nikjer tu ne pride do kraja, kjer bi se mladi človek ne mogel kulturno izživljati. Potreba pokeže in ustanovi se nov odsek in stvar je opravljena. Prav tu najdemo najboljši dokaz za to, da moremo neovirano ubirati vse poti in uporabljati vse načine, da se zanesljivo in čimprej dvigne kultura raven našega človeka.

Zato in predvsem mladina v »Svobode«, mladina v prosvetna društva! Bolje poti za sedaj in in je ni treba. In še nekaj: ali bi pri tej navedbi lepi, a tudi resni stvar, ne moge več napraviti tudi naše šole? Kakor? Zlasti v zadnjih razredih naj bi otroku kazale to pot, s šolskimi prireditvami, predavanji in nastopi naj bi ga približali zvesti, da mu tako delo šole pravi splošne življenje in mu naj zato postane vzor. Takrat bi ob slovesu od šole vedel, kam, kajti delo v »Svobodi« bi mu pomnilo nujno potrebo, brez nje ne bi bil moč živeti. In to bi ga, vendar, v vseh društvih bi bilo pa vsako društvo veselo.

Kapele

Potujoči kino iz Trbovelj nas je večkrat obiskal in predstave napovedal z lepaki. Zgodilo pa se je, da so ljudje prišli ob napovedani uri k predstavi, avtomobila s potujočim filmskim aparatom ni bilo od nikoder in so čakali nanj več kot eno uro. Vprašujemo se seveda, čemu napoveduje uro, če potujočega kina ni ob pravem času? To vpliva na čakajoče ljudi slabo in je vzrok za slab obisk predstav. Pomisliti je treba, da so med gledalci tudi starejši ljudje, ki prihajajo tudi po štiri kilometre daleč — Zelim si filmskih predstav tudi v bodoče, samo ljudi naj ne puste tako dolgo čakati.

Kolesarska neprevrednost

Franc Kocijan se je pred dnevi v večernih urah vračal na svoj dom v Zgornjo Suško po cesti II. reda. Hodil je po levi strani ceste. Ko je šel od Pečnikovke hše navzdol, je za njim privozil kolesar M. V. z veliko hitrostjo tudi po levi strani ceste in ga zadel s prednjim delom kolesa. Zaradi trčenja v pešca je kolesar padel po cestišču in se pri tem tako hudo poškodoval, da je na samem kraju nesreče umrl.

Do nesreče gotovo ne bi prišlo, če bi kolesar in pešec upoštevala čestno-prometne predpise, in sicer da bi pešec hodil, kolesar pa se vozil po desni strani ceste.

OBVESTILO

Obveščamo vse lastnike kozoš v občini Trbovlje, da bo veterinar v začetku novembra 1957 izvršil cepjenje kokoši proti kokšoši kugi.

Cepljenje je brezplačno za lastnike kokoši.

Priglasitve za cepljenje izvršite dnevno med 7. in 8. uro jutraj v klavnic. Zeželeno je, da lastniki priglasijo po posameznih naseljih po 100 kokoši skupaj.

Oblo Trbovlje

Smučarsko društvo Trbovlje vabi na

TRETI REDNI

LETNI OBČNI ZBOR

ki bo dne 8. novembra ob 19. uri v domu SZDL

Motorne dirke v Brežicah

L. Drogenik — Najboljši čas dneva

V nedeljo dopoldne so bile v Brežicah krožne motorne dirke, ki jih je priredilo domače avto-moto društvo v počastitev občinskega praznika. Tekmovalja se je udeležilo lepo število dobrih vozačev iz raznih krajev Slovenije in sosedne Hrvaške.

Rezultati:
Mopedi 50 cm. Dolžina proge — 5.800 m: 1. Mihael Rad-

danović (Moskito) AMD Brežice — 7.12; 2. Dane Mižigoj (Jawa) AMD Krsko — 7.15.
Motorji 125 cm. Dolžina proge — 8.700 m: 1. Franc Marčič (KTN) AMD Kočevje — 8.24; 2. Adolf Krajnc (Puch) AMD »Slavko Šlander«, Celje — 8.43.
Motorji 175 cm. Dolžina proge — 11.600 m: 1. Anton Urek (Tomas) AMD Brežice — 9.44;

2. Janez Durini (Tomas) AMD Kočevje — 9.46.
Motorji 250 cm. (stari). Dolžina proge 11.600 m: 1. Stjepan Matković (Puch) Savski Marof — 11.52; 2. Karl Matković (DKW) AMD Brežice 12.29.
Motorji 250 cm. (novi). Dolžina proge 14.500 m: 1. Ljorže Drogenik (Tomas) AMD Kočevje — 11.28 (najboljši čas dneva); 2. Anton Urek (Tomas) Brežice — 12.32.

Prikolica. Dolžina proge 8.700 m. Propagandni nastop. Leopold Sterle in Cveto Maček (svozač) (Norton) AMD Kočevje — 7.14.

Motorji 350 cm. Dolžina proge 14.500 m: 1. Slavko Jagodič (Tomas) AMD Rade Končar — Zagreb — 12.47; 2. Jože Mejak (Tomas) AMD Brežice — 12.57.

Motorji 500 cm. Dolžina proge 14.500 m: 1. Leopold Sterle (Norton) AMD Kočevje — 11.53; 2. Mirko Blivc (Tomas) AMD Trbovlje — 11.55.

Zvečer so bili v domu JLA zmagovalcem podeljeni pokali in diplome.

UREDNIŠTVO

Besede: (vodoravno in navpično): 1. stisnjena roka, 2. moško ime (tuje), 3. moč, 4. pri-tisk.

Črke: AA, EE, K, LLL, M, P, SS, TT.

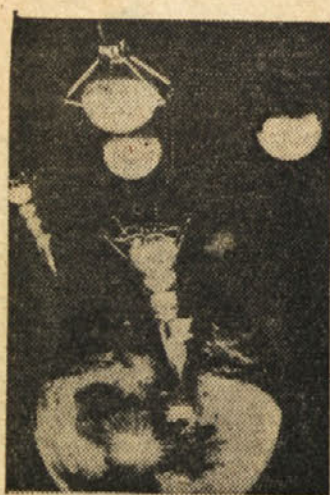
Novo nagradni magični kvadrat za pionirje

Rešitev magičnega kvadrata nam prinesite ali pa pošljite po pošti do nedelje, 10. novembra opoldne. Tudi za rešitev te uganke imamo pripravljeni dve knjižni nagradi.

Pri odgovoru ne pozabite navesti razen svojega imena in priimka tudi razred šole, ki jo obiskujete, nadalje pošto in kraj, kjer ste doma.

MALI OGLASI

Ob zadnji občinski seji v Vidnu-Krskem mi je bil v hotelu »Srečica« v Vidnu zamenjan nov žametn klobuk rjave barve. — Prosim osebo, ki je klobuk zamenjala, naj ga odda v hotelu »Srečica«, kjer dobi svojega.

Američan o „SPUTNIKU“

bi se pokazalo, da je to za obrambo naše države potrebno.

Leta 1955 pa je nemški strokovnjak za rakete Wernher von Braun, ki živi v Ameriki, izjavil: »Raketni inženirji so raketnim poletom mnogo bliže, kot so na splošno mislili.«

Povprečni človek v Ameriki gleda na vse to z nekoliko drugačnimi očmi kot učenjak in politiki. Saj je bil do sedaj navajen slišati, da je vsa finančna, industrijska in politična moč v ZDA. Ni ga navedla, ki bi mogel tako močno, tako bogato in tako veliko državo preseči. Povsod so Američani prvi, povsod najbolj spretni, najbolj vzdržljivi, najbolj učeni, najbolj ... Vse najbolj.

Sedaj pa ti pride naenkrat novica, da prvi umetni satelit ni bil izdelan v Ameriki, ampak v Rusiji!

Pokazalo se je, da so bile trditve, da Rusi niso zmožni takih reči in ki so jih razširjali ameriški listi, le varanje ljudstva, da bi prikrili svoje neuspehe.

Toda ameriški učenjak so prav dobro vedeli, da so v Sovjetski zvezi resno na delu, da prihaja iz sovjetskih šol vsako leto mnogo mladih strokovnjakov, ki so dobro pripravljani.

Danes tudi povprečni Američan nekako razume resnico in ve, da so ti Rusi vsa zmožni ...

In javno mnenje v ZDA se sprašuje: »Kdo je kriv, da je do tega prišlo?« Hkrati pa vidni in odgovorni ljudje v Ameriki hite z raznimi izjavami zmanjševati pomen umetnega satelita, ki je že naj-

manj petnajstkrat preletel Ameriko.

Tako je admiral Rawson Bennett dejal: »Takle kos železa lahko skoro vsakdo pošlje v zrak.«

Bivši ameriški obrambni minister Wilson je izjavil: »Naši vojniki nimajo na Luni kaj iskati.«

Senator Wiley iz Wisconsinse pa je rekel: »Prav nobenega razloga ni za vznemirjanje.«

A povprečni Amerikanec modruje takole: »Že prav, da ni vzroka za vznemirjanje. Toda zakaj ni ameriški satelit prvi zletel v ozračje, če je to res tako enostavno?«

In sedaj v vsej naglici delajo poskuse, hitijo, da bi domačili zamujeno. Poskušajo,

pa se jim še nič kaj ne posreči.

Ruski satelit pa medtem drvi po vsejmirju.

Sedaj podtikajo Sovjetom, da bodo izkoristili svoj uspeh za to, da bodo vsiljevali svojo voljo njim in drugim.

Verjetno pa bo Sovjetom to služilo bolj za to, da jim drugi ne bodo mogli vsiljevati svojega diktata.

Mi pa pravimo: če bodo uspehi na tem področju služili blaginji in napredku človeštva in ne za uničenje, je popolnoma vseeno, kdo je prvi, ki kaj najde in odkrije.

Tri kandidatke za naslov lepote kraljice sveta

ALI ŽE VEŠ...

...da sta zdravnik Robert W. Wilkins in William Holander v bolnišnici Massachusetts Memorial Hospital iznašli novo zdravilo za zmanjšanje krvnega pritiska. Novo zdravilo sta imenovala »clorotiazid« in sta ga z uspehom preizkusila v stotinah primerov;

...da je v 73. letu starosti umrl Ralph Benatsky, avtor znane operete »Pri belem konjčku«. Rodil se je v Moravskih Budějovicah na Češkem in je po prvi svetovni vojni obdržal avstrijsko državljanstvo;

...da se je pred nekaj tedni v državi Para v Braziliji rodil otrok brez možgan in da je še vedno živ. Hranil se povsem normalno kot vsak drug otrok njegove starosti. Zdravniki so ugotovili, da se v notranjosti otrokove lobanje razvija neka vodena tvarina;

...da je neka slika, ki so jo pred petdeset leti kupili za okrog 15.000 lir, ne da bi vedeli, da gre za Rembrandtovo sliko, sedaj vredna približno 57 milijonov lir in morda še več. Sliko je našel restavrirator Reg Windler;

...da je po sporokitu italijanskega prosvetnega ministra v Italiji nad 4 milijone analfabetov in da so v poslanski zbornici pripadniki vseh strank hudo kritizirali italijanski šolski sistem;

...da je v Zahodni Nemčiji trenutno okrog 300.000 notoričnih pijancev, ki imajo že hude telesne ali duševne okvare. Zanimivo pri tem je, da se je v zadnjih letih znatno povečal alkoholizem pri nemških ženah;

...da sta pred kratkim filmski producent Mike Todd in njegova žena, znana filmska igralka Elizabeth Taylor, priredile do sedaj še neviden sprejem v parku Madison Square v New Yorku, ki se ga je udeležilo 18-tisoč povablencev. Ta sprejem sta napravila ob obležiteli, ki je Todd dobil nagrado za svoj film »V 80 dneh okrog sveta«;

...da po pisanju vatikanskega časnika »Osservatore Romano« sodi Cerkev filmsko igralko Sofijo Loren v Pontifiko, s katerim se je pred nedavnim civilno omočila v Mehiki, za javna grešnika;

...da je bilvi predsednik ZDA Harry Truman v svojem govoru,

ki ga je imel pred kratkim v Denverju v Coloradu, rekel, da bo sedanji spor glede integracije belih in rasiskih otrok v šolah v Little Rocku pomagaj demokratom na prihodnjih volitvah do zmage.

DVOBOJ V BALONIH

Ko sta se nekoga jutra leta 1808 dvignila v zrak dva balona, prisotni gledalci niso niti slutili, da bodo priča najbolj nenavadnemu dvoboju.

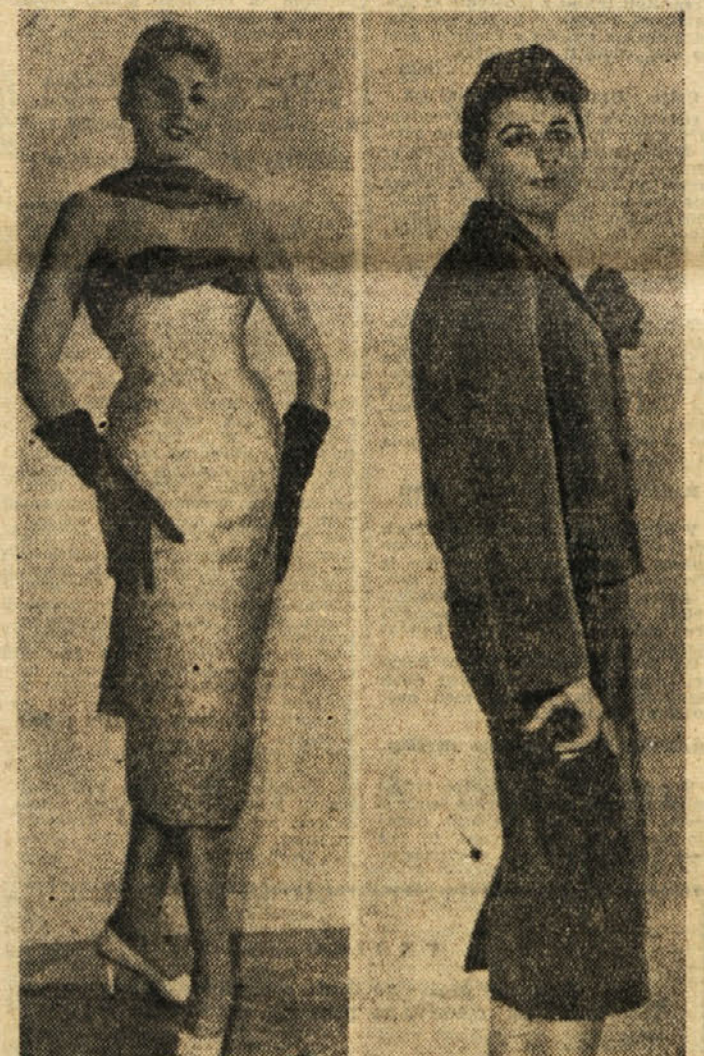
Bilo pa je takole: dva znana Francoza sta se sporekla za naklonjenost neke igralkice. Napovedala sta si dvoboj v balonih, ki so takrat osvajali športno strast mnogih ljudi. Takrat je že vodik zamenjal segret zrak v balonih. Ko sta se dvignila v zrak, so ljudje videli v vsaki gondoli po dva moška. Na višini 800 metrov se je začel dvoboj. Prvi je sprožil svojo pištolo moč v levem balonu, vendar brez uspeha. Drugi borilec je skrbneje meril, in gledalci so videli, da se je balon zvil in spremenil v navadno cunjico. Oba, borilec in sekundant sta poginila, moža v drugem balonu pa sta še nekaj časa plavala po zraku, potem pa ju je balon odločil na zemljo. Zgodovinarji pa niso zapisali, ali je zmagovalac pridobil zapuščanje igralkice, zaradi katere je prišlo do dvoboja.

ULICA, KI JO OGREVAJO

V britanskem mestu Harmondsworthu so zgradili v ogledne namene betonirano ulico, ki jo je mogoče v hladnih dneh segreti s celo mrežo električnih žic, ki so vdelane pod betonsko plastjo. Poraba električne energije na 1 kvadratni meter znaša 25 in 40 vatov. Po tej cesti se razvija nemoten promet tudi takrat, kadar nastopi najhujši mraz.

LOKOMOTIVA NA ATOMSKI POGON

Do leta 1960 bo mogoče izdelati prvo lokomotivo na atomski pogon — je izjavil pred nedavnim E. Kehoe, dolgoletni član ameriške komisije za atomsko energijo. Glede stroškov sprva kajpak ta lokomotiva še ne bo mogla konkurirati Dieslovim lokomotivam, toda okoli leta 1970 bo že mogoče konstruirati atomsko lokomotivo, ki bo lahko tudi ekonomsko tekmovala s sedanji lokomotivami.

Moda posveča zlasti skrb ženskim oblikam

FLORENTINA

XXXIII. NADALJEVANJE

Ni opazila njegovega zardevlega obraza in razmršenih, sivih las. Videla je le njegove oči, iz katerih je gorelo, iz katerih je vela neka čudna magična moč, proti kateri je bila venomer brez moči.

Prosper se je ustavil za njenim stolom.

— Kaj hočeš? — vpraša Florentina, ne da bi se obrnila.

Prosper stisne zobe in iztegne pesti.

— Poslušaj! Tisto z denarjem mi ni bilo niti malo všeč. Kaj si hotela reči?

Ko je to govoril, je zaril svoje prste v njena ramena.

— Delala sem samo to, kar se mi je zdelo edino prav. Bila je jezna, in se poskušala osvoboditi njegovih rok. Vendar Prosper ni popustil. Se isti hip jo je močno zgrabil za lase in ji obrnil glavo. Florentina je videla njegove oči čisto pred seboj.

— Pusti me! — vzklikne ona pridružno. — Pojdi ven!

— Okoli ustnic ji je zaigral čudni, porogljiv nasme.

— Da bi te pustil? — reče Prosper. — Kajpada: mene preziraš, a moj denar? Pa drage oblike, ki ti jih kupujem? Vsega tega ne preziraš!

Florentina se mu izvije, in prst njene desnice se zarijejo v njegovo lice.

Oba sta onemela...

Naslednjih 24 ur se sonderführer Ralf ni in ni mogel pomiriti. Skrbelo ga je, kako bo pripravil tajno skladišče orožja v penzionu »Pri Florentini«.

V skladišču Abwehra in Bruslju je seveda dovolj orožja raznih vrst. Tu je na kupe ročnih min, razstreliva, puške, avtomatov...

...pa samonaričnih pištol, v katerih je ciankijal.

Te pištol so odzvali agentom, preden so lahko napravili samomor. Orožje je večidel angleško; bilo je namenjeno Pokretu odpora v Belgiji, pa so ga Nemci zaplenili, preden je prišlo v prave roke.

Ves ta material je bil potreben Ralfu, da napravi tajno skladišče orožja, da na ta način doseže prepotrebno zaupanje funkcionarjev organizacije Pokreta odpora. Vendar Ralf še ni našel poti, po kateri bi prišel do orožja.

Samo njegov starešina, njegov predstojnik major Tering, lahko dovolj uporabo tega orožja za Ralfove namene. Brez njegove privolitve ne sme iz skladišča niti ena sama patrona.

Zaradi tega se je Ralf obrnil do podčastnika Kina, skladiščnika te zaloge. Poskušal je obiti majorja Teringa. Ralf je uspel. Podčastnika je prepričal, da mu je za nekaj dni odstopil zadostne količine raznega orožja.

Naslednji dan so imeli Ralf, Prosper in Florentina polne roke dela. Ko so vskladiščili zadnje vrste orožja, so se oddahnili. Videti je bilo, da so odlično uredili vse potrebno. Niti najboljši strokovnjak ne bi mogel najti kar koli sumljivega.

V neki košari za odpadke so revolverji, v žimnicah avtomatske puške, pod posteljami sto in sto ročnih bomb; v kuhinji, v omarah, v predalih, miznicah, posodah, krožnikih in žepih oblek razstrelivo, patrone, noži in drugo orožje.

Pilot Billy Ragl je bil v tem hipu v penzionu »Pri Florentini«. Billy se kar ni mogel načuditi Florentini in Prosperjevi vni. In ko se je Prosper predstavljal Billyju kot tajinstveni »kapetan Jockson, kot agent angleške tajne službe, ta ni našel besed. Billy je bil neizmerno vesel...

— Vaša skrb, Billy — je dejal Prosper, bo čistiti in mazati te orožje.

— Seveda, to mi je poklic — je dejal Billy. — Nikar ne skrbite.

Funkcionarje in voditelje organizacije Pokreta odpora so pričakovali natanko ob 20.00.

Tekne, pa tekne...

Žabe kot žrtve radioaktivnosti

V neki veliki jami, v katero se stekajo odpadki Inštituta za atomsko energijo v Amsterdamu, so pred nedavnim odkrili žabe, ki so telesno iznačkane in čudno deformirane. Med žabami jih je bilo več, ki so imele po šest nog, in to nogo, ki so se na koncu razcepile še v dva štrclja. Spet druge so imele po tri nogo, a brez prstov, medtem so nekatere imele tamkaj, kjer bi morali biti kraki, po petnajst do dvesto prstov.

»Noben biolog ne bo niti za trenutek podvomil, da so te deformacije žabjih teles v zvezi z radioaktivnimi odpadki, ki se stekajo v to jamo,« — je izjavil ob tej priložnosti dr. Hilemius, biolog amsterdamskega zoološkega vrta.

Dastravno je analiza pokazala, da voda iz omenjene jame vsebuje ravno toliko radioaktivnosti, kot štejejo za normalno, še nenaravno dozo, je holand. ministrstvo za zdravje

organiziralo ekipo strokovnjakov, sestavljeno iz biologov in atomistov, ki imajo nalogo, da doženejo, ali je deformacija žab direktna posledica radioaktivnih žarkov.

OD VSEPOVSOD

MORSKO PRISTANIŠČE V ŠVICI

Ako bodo uresničili načrt, ki leži sedaj še v pisalni mizi tistih, ki ga morajo potrditi, potem bo Švica čez nekaj let dobila morsko pristanišče, do katerega bodo lahko prišle ladje do 1000 ton registrske teže. Po tem načrtu bi zgradili kanal, ki bi držal od Benetk do Milana, od tod do Lago Maggiore, jezera, ki delno pripada tudi Švici. Planirana vodna pot bi držala po reki Pad do mesta Cremona. 76 km dolg kanal bi vezal Cremono z Milanom, od koder bi potekal drugi del kanala v dolžini 67 km, ki bi vodno mrežo povezoval z Lago Maggiore.

Borba proti staranju

Profesor Leon Binet je obvestil Francosko akademijo, da je iznašel nov postopek, s katerim je mogoče zaustaviti pro-

ces staranja ljudi, doseči pa z njim tudi določeno pomladitev. Profesor Binet in njegova sodelavka Jeramec-Thchernia se ukvarjata že več let z proučevanjem vprašanja zaustavitve procesa staranja. Poskus tega francoskega znanstvenika obstaja v tem, da daje podkožne injekcije, ki jih pridobiva iz embrijev telet, in sicer nekaj tednov potem, ko se je krava obrežila. Z dajanjem takih injekcij je francoskemu profesorju uspelo zaustaviti proces staranja, to je preprečiti pojav senilnosti in okrepiti tudi telesno miškulaturo.

HRIB IZ ŽELEZA

»Bukit Bezir« se imenuje velik hrib, ki leži trideset kilometrov od pristanišča mesta Dungun na vzhodni malajski obali. Iz tega hriba dobe vsako leto 1 milijon ton železne rude, katere kakovost zaostaja samo za indijsko železno rudo. V tej rudi je povprečno 60% železa.

AGATHA CHRISTIE

Hiša na sipini

KRIMINALNI ROMAN

Med obalnimi mesti Južne Anglije prednjači St. Loo. Po vsej pravici si je pridobilo ime — kraljica kopališč — ter je precej rivieri podobno. Sodim, da je obala Cornwalla prav tako očarljiva kot južnomorska obala Francije.

To sem precej glasno povedal svojemu prijatelju Herculu Poirotu. »Dragi moj, bral sem to večerj na jedilnem listu, v jedilnem vozu. Mimogrede bi omenil: od kod izvira vaša pripomba?«

»Torej mi ne pritrjuješ?«

Snejal se je in ker mi ni takoj odgovoril na vprašanje, sem ga ponovil.

»Oprostite, Hastings. V mislih sem že resnično potoval po pokrajini, ki ste jo pravkar imenovali.«

»Južni Franciji?«

»Ja. Mislim na zadnjo zimo, ki sem jo preživel tam, in na njene vsakdanje dogodke.«

Spomnil sem se. V mednarodnem Luksuz vlaku se je zgodil umor in Poirot je zamotan in na videz nerazrešljivo uganke rešil s svojo običajno neverjavno bistroumnostjo.

»Kako mi je še danes žal, da nisem tedaj bil z vami!« sem vzkliknil.

»Tudi meni je žal,« je odgovoril Poirot, »vaše izkušnje bi mi neprecenljivo pomagale.«

Nezaupljivo sem ga pogledal. Zaradi dolgega poznanstva sem poznal šaljivca in nisem verjel njegovim poklonom. Vendar je takrat mislil resno. In končno, zakaj ne? Imel sem bogate izkušnje glede na metode, ki jih je uporabljal.

»Tokrat, Hastings,« je nadaljeval, »mi je manjkalo vaše žive domisljije, moči. Treba je gotovo mero nagle podpore. Moj sluga Georges, slajen stvor, s katerim sem včasih eno ali drugo stvar pretresel, nima niti iskrice fantazije.«

Ta pripomba se mu je dozdevala nadvse nepomembna.

»Povejte mi, Poirot, ali vas nikoli ne zagrabi skušnjava, da bi se znova lotili posla. To pasivno življenje...«

»Zdi se mi odlično, prijatelj moj. Sedeti na soncu — ali je lahko še kaj očarljivejšega? Na višku slave stopiti s prizorišča — kakšna vzvišena gesta. Govori in šušlja se o meni: 'To je Hercule Poirot! Velik, edini! Kar je napravil on, ni nihče pred njim in ne bo tudi nihče za njim.' He, dobro — to mi zadostuje. Več ne zahtevam. Sem namreč skromen.«

Besedo — skromnost — bi prav gotovo ne uporabil. Zdi se mi, da egoizem mojega zalega prijatelja z leti ni zapustil. Njegova trenutna drža, kako se je naslonil na stol, si pogladil brke in samozadovoljno pogledoval, je potrdila moje mnenje.

Sedeli smo na terasi hotela Majestic, največjega in najelegantnejšega v St. Loo, s prekrasnim razgledom na morje. Na vrtu pod nami so se pozibavale palme. Morje se je svetilo v globoki, prijazni modrini, nebo je bilo jasno in sonce je sijalo s tistim svetlečim žarkom, ki ga naj vedno ima sonce v avgustu, vendar ga v Angliji tako pogosto nimam. Vsenakoli je slišati marljivo čebelo: brenčanje, prijeten drameč glas in bili smo brez želja in se počutili zadovoljne. Če bo ostalo takšno vreme, bo načrtno osemindnevno bivanje res slajalep odih.

Pobral sem jutranji časopis, ki mi je zdrnil iz rok in se zatopil v prebiranje najnovejših dogodkov. Politični položaj se je zdel nezadovoljiv in istočasno nezanimiv. Nemiri na Kitajskem... dolgo poročilo o široko razpredenem sleparskem podjetju v prestolnici. Nasploh prav nič, kar bi lahko imenovali posebno privlačno in razburljivo.

»Neverjetna zadeva, tale papagajska bolezen,« sem pripomnil in obrnil časopis.

»Zelo čudno.«

»Bva nadaljnja smrtna primera v Leedsu.«

»Zelo obžalovanja vredno.«

»Se vedno ni nobenega življenjskega znaka od Setona, ki se je odpravil na polet okoli sveta. Pogumen deček, moram reči. Setonovo vodno letalo »Albatros« je bilo baje pomembna iznajdba. Zalostno, če bi se mu pripetila nesreča, čeprav še ni nobenega vzroka za kakšno resno zaskrbljenost. V sili lahko pristane na kakšnem otoku Tihega oceana.«

»Prebivalci Salomonovih otokov so še ljudožrci, kajne?« se je Poirot prijazno pozanimal.

»Če beremo o kakšnih uspehih,« sem dejal, »ne da bi potešil njegove vedoželjnosti,« nas prevzame ponos, da smo Angleži.«

»Tolaži nas glede na poraze v Wimbledonu.« »Jaz... jaz menim...« sem prišel. Z ljubko kretnjo roke je ustavil mali Francoz moje poskuse opravičenja.

»No, nisem nobena amfibija kot stroj ubogega stotnika Setona, temveč kozmopolit,« je dejal. »Angleže sem, kot veste, vedno najbolj občudoval; natančnost s katero so prebrali svoje dnevno časopise.«

Moja pozornost pa se je takoj zopet osredotočila na politične novice.

»Hm, notranjemu ministru pa dajo marsikak trd oreh pohrustati,« sem se namuznil.

»Reveži! Da, da, ima svoje skrbi! Toliko in tako težke, da najverjetneje v vseh okoliših išče pomoči.«

Zastrmel sem se v Poirota.

S prijetnim nasmehom je potegnil iz žepa svojo jutranjo pošto, lepo povezano z gumijastim trakom in iz debelega svežnja izbral pismo ter mi ga prožil.

»Včeraj nas je moral zgrešiti,« je pristavil. Bral sem pismo s prijetno razburjenostjo. »Toda, Poirot,« sem vzkliknil, »to je vendar zelo laskavo.«

»Mislite, prijatelj moj?«

»No, z najtoplejšimi besedami poveljuje vašo spretnost.«

»To ima prav,« je odgovoril Poirot in zapri oči.

»Prosi vas, preiskati to zadevo zanj, dalje, kot da mu s tem storite osebno uslugo.«

»Tako je, dragi moj. Odveč mi je ponoviti vse to, ker sem pismo pravkar sam prebral.«

»Kolikoli škoda! Torej je z najinim oddihom konec!«

»Kako? Le pomirite se, vsenkakor ne.«

»Vendar, minister ima stvar za zelo nujno.«

(Dalje prihodnjič)